

M. 77016

F 80942

DIRECTORIUM
IN EXERCITIA
SPIRITVALIA

B. P. N. IGNATII.

R O M Æ,
In Collegio Romano eiusdem Societatis.
Anno Domini . M. DC. XV.

SVPERIORVM PERMISSV.

DIRECTORIUM
IN EXERCITIA
SPIRITUALIA
B. P. N. IGNA...

ROMAE
MDCCLXXII
IN AEDIBUS...

*Directorium Exercitiorum
spiritualium ante aliquod
annos typis excusum eo
consilio ad Prouincias*

*missum fuit, ut antequam suprema
manus operi imponeretur, usus at-
que experientia docerent, an ali-
quid addi, aut detrahi, vel etiam
commodius dici posse videretur:
atque in hunc finem omnes monui-
mus, ut si alicui tale quidpiam oc-
curreret per suos Superiores ad R.
P. N. Generalem Romam mitte-
ret. cum autem quaedam à nonnul-
lis obseruata, ac Romam transmis-
sa fuissent, ijs omnibus in quinta
Congregatione Generali à Depu-
tatis Patribus ad Directorium
recognoscendum diligenter, atque*

A 2 exacte

exacte discussis, iterumque à R.
P. N. Patribusque Assistentibus
accurate perpensis, ad hunc tan-
dem modum Directorium accom-
modari posse visum est. speramusq.
laborem hunc non solum probatum
iri, sed etiam ijs, qui spiritualia
Exercitia tradituri sunt valde
utilem fore. Reliquum est, ut hac
occasione nostri (ut plenius ad Pro-
vinciales communibus litteris scri-
ptum est) in posterum ad Exerci-
tia spiritualia frequentanda stu-
diosius incumbant, & alijs etiam
maiori cum utilitate tradere stu-
deant. Datum Romæ Kalendis
Octobr. 1599.

Mandato R. P. N. Generalis

Iacobus Dominicus Secretarius.

PROOEMIUM

DE DIGNITATE

ET UTILITATE

EXERCITIORVM,

ET

DE NECESSITATE

DIRECTORII.

INTER alia instrumenta, quæ Deus pro sua bonitate, ac clementia, Societati nostræ tum ad propriam, tum ad proximorum salutem, perfectionemque procurandam largiri dignatus est, non postremum locum habent spiritualia Exercitia.

Const. p. 4.
c. 8. §. 5. p. 7.
c. 4. §. 8.
Instrumenta
salutis.

2 Hæc enim sunt spiritualia quædam documenta, quæ vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quàm ex vnctione Spiritus sancti, & ex interna experientia, & vsu, noster in Christo B. Pater Ignatius cõposuit. Hæc sunt lumina, quæ ei Dominus in ipso primo conuersionis feruore inspirauit, ac deinde in omni progressu eius virtutis, & sanctitatis semper confirmauit.

Documenta
ex vnctione
Spiritus sancti.

A 3 Quem-

PROOEMIUM.

*Necessaria
ad bene o-
randum di-
rectio.*

3 Quemadmodum igitur Dominus Deus
ideam totam Societatis nostræ, tum exterior-
rem, tum etiam quæ ad interiorum virtutum
formam pertineret, ei tanquam capiti, & fun-
datori communicavit; ita etiam cum oratio,
& communicatio cum Deo sit tanti momenti,
vt magna ex parte religiosa obseruantia, ac spi-
ritualis profectus ex ea pendeat; plurimum re-
ferebat habere hanc methodum, & directionem
ad orationem faciendam ab eodem Capite no-
stro, quam nos quoque omnes sequeremur, &
præ oculis semper habere conaremur.

*Vfus Exerc.
magnopere
à B. P. N. cõ-
mendatus.*

4 Atque hæc causa est, cur ipse B. P. N. Igna-
tius in omni sermone, vt accepimus, & vero
praxi ipsa tantopere nostris commendare sole-
ret vsum horum Exercitiorum; ac in Constitu-
tionibus quoque tam crebro eorum mentionem
faciat, & præsertim parte 4. c. 8. §. 5. vbi dicitur,
omnes operam dare debere, vt in hoc armorum
spiritualium genere tractando, quod tantopere
conferre cernitur ad Dei obsequium, dexteri-
tatem habeant. Extat etiam eius epistola ad
Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui Pa-
risijs fuerat eius Confessarius, in quo satis ma-
nifeste ostendit, quid ille sentiret de his Exerci-
tijijs. Monet enim eum, atque etiam instanter
rogat, vt ea faciat diligenter: & si fecerit, pro-
mittit ei magnam vtilitatem spiritualem, tum
in se ipso, tum ad alios quamplurimos iuuandos,
idque verbis valde grauibus, & significan-
tibus.

§ Idem

5 Idem vero testimonium dederunt alij, Ab alijs eo-
& plurimi, & quidem insignes viri, & doctrina, rum cōmen-
& virtute, & rerum humanarum experientia, datio.
ac præcipue etiam spiritualium peritia: qui
cum hæc Exercitia re ipsa experti essent, ita ea
probarunt, vt illorum vsu, maiorem quam spe-
rare ausi essent, suarum animarum fructum se
consequutos esse tum verbo, tum scripto liben-
ter prædicarent.

6 Sed præ omnibus est auctoritas Sedis Apo- Auctoritate
stolicæ, quæ diligenti examine doctorum viro- Pontificia
rum præmisso hæc Exercitia approbavit anno Approbata.
M. D. XLVIII. vt pietate & sanctitate plena
(hæc enim sunt eius verba) & ad ædificationem
spiritualemque fidelium profectum valde utilia.

7 Postremo est etiam ipsa experientia in- Utilitas eo-
gentis, ac prope incredibilis utilitatis, quæ ex rum maxi-
his Exercitijs faciendis subsequi solet. Primum ma multor.
enim plurimi ex nostris, præsertim primis tem- experientia
poribus, hoc modo spiritum vocationis acce- cōprobata.
perunt, vt vere dici possit, Societatem no-
stram hoc maxime medio, & initio coaluisse,
& postea incrementum accepisse. Deinde plu-
rimi etiam alij relicto mundo alios Religiosos
ordines ingressi sunt: multi iam ingressi, egre-
gie reformati sunt, nec singuli tantum, sed sæ-
pe integra Cœnobia. Complures etiam in
seculo ipso cum ita vitijs addicti essent, vt nul-
lo modo neque cohortationibus, neque con-
sionibus auelli possent, hoc vno sese conuert-

terunt, & ad meliorem vitam constanter ducendam reuocarunt. Denique negari non potest, quin valde magnus fructus in omni hominum genere, & statu, & conditione effectus sit, & vbi eorum vsus magis viget, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur.

Exercit. precipui fructus.

8 Nec debet aliquis mirari, quod tanti effectus consequantur, & quidem non admodum longo tempore, addo etiam, non adeo magno labore. Nam cum Dei voluntas sit sanctificatio nostra, vt ait Apostolus, & ideo bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam; sine dubio, si ipsamet non poneret impedimentum, sed potius seipsam disponderet, facile, ac breui magnas a Deo gratias consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc Exercitia, & sane valde efficaciter, vt animam disponant, ad hæc dona accipienda. Primum enim remouent eam ab omni aliarum rerum ac negotiorum occupatione, & quasi ad solitudinem quandam ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur, & ipsa faciat quod dicitur in Psalm. Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus. Deinde vero posito statim ante oculos vltimo hominis fine, nempe æterna beatitudine, ostendunt primum quantum hactenus aberrauerit, & ita peccatorum dolorem, & odium ingenerant; deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, & Christi Domini exemplo ad eius imitationem accendunt. Denique etiam mo-
dum

dum tradunt totius vitæ ex Dei regula, ac voluntate reformandæ, siue status ipse mutandus sit, siue non mutandus, verum in melius corrigendus.

9 Cum ergo horum Exercitiorum tantæ sint utilitates, tantusq. fructus, facile apparet, quam eorum vsus nostris omnibus commendatus esse debeat, si præsertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, & certe etiam debemus, hoc totum quodcunque est, nempe peculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam utilia, tamque solida esse præclarum quoddam donum, ac munus à Deo datum Societati nostræ. Quare cum id Deus nobis donarit, & ideo donarit, vt vteremur, non est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, vt auidius vtamur, nec talem thesaurum absconditum, & quasi defossam inutiliter teneamus.

10 Verum quam utilis est hic Exercitiorum vsus, quem dicimus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in ijs tradendis: tum quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorum spiritualium libro comprehendi potuerant (& ideo sunt in eo aliqua paulo obscuriora, quod ad praxim attinet) tum denique etiam, vt seruetur à nostris omnibus uniformitas, & non suo quisque ingenio, & placito Exercitia interpretetur, ex qua noui, ac varij subin-

Nostris cõ-
rum vsus cõ-
mendatur.

Methodus
necessaria in
Exercit. tra-
dendis.

subinde modi introducerentur.

Cong 1. ge-
ner. auctori-
tate Direct.
confectum.

11 Has igitur ob causas Congregatio prima generalis inter alia, quæ necessaria iudicavit ad proximos iuuandos, & nostros operarios dirigendos, hoc etiam constituit tit. 6. decret. 28. vt conficeretur Directorium tradendorum Exercitiorum, eiusque rei curam Generali Præposito commendavit.

Antiquiori-
bus Patribus
discutiend.
datur.

12 In quo cum aliqui Patres diligenter laborassent, vel pro sua deuotione, vel Superiorum iussu, visum est P. N. Claudio Aquauia, tum hunc eorum laborem, tum etiam quæ nonnulli alij adumbrauerant, quibusdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, vt ea viderent, & iudicium de ijs ferrent, & præterea, siquid occurreret, quod addi posset, id scriptis mandarent. Ex quorum omnium sententijs, ac iudicijs ea, quæ ad nostrum propositum accom-

modatiora visa sunt, in hoc Directorium

selecta, & suis locis digesta sunt, ad

Dei Domini gloriam, & Socie-

tatis nostræ, proximo-

rumq. spirituales

profectum.

QVOMODO INDVCBNDI

sint homines ad Exercitia.

C A P. I.

DICITVR in nostris Constitu-
tionibus cum Exercitiorum ra-
tio redditur, non solum id agi de-
bere, vt alijs satisfiat; sed etiam
vt in alijs desiderium excitetur,
vt eisdem iuuari velint. Ex quo
apparet oportere hoc esse nostris propositum,
vt quotquot possunt ad agenda Exercitia suaui-
ter inducant: quoniam cum charitas, & zelus
animarum nos mouere debeat ad desiderādam
& procurandam earum salutem, & perfectio-
nem, eadem etiam impellere debet ad eam rem,
quæ adeo apta, & adeo efficax est ad illud vtrun-
que in eis operandum.

2 Est tamen opus prudentia, vt id discrete,
& modeste fiat, nempe tempore, & loco conue-
nienti, sine molestia, aut offensione, & nomina-
tim cauendo, ne suspicio præbeat, quod ad re-
ligiosum statum trahere velimus. Hunc autem
modum prudentem, & cautum inuitandi ad
Exercitia suggeret sua cuique prudentia, & Spi-
ritus sancti vñctio, quæ vt in alijs, ita in hoc di-
riget, & iuuabit suos operarios.

3 B. Pater N. Ignatius ita sentiebat, & mone-
bat optimum modum esse in confessione non

Par. 4. c. 8.
lit. E.

In alijs exci-
tandum de-
siderium.

Discrete, &
modeste fiat

Quinam mō-
dus tenen-
dus.

impor-

importune, atque ex abrupto, sed aliqua commode occasione, vel è re nata, vel dextre accersita: aut etiam extra confessionem, cum cernitur aliquis non adeo contentus statu suo, siue propter aliquem scrupulum intrinsecum, siue propter molestiam extrinsecam, vt si non bene ei succedant negotia, vel si non bene à suis tractetur, vel ob aliam similem causam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitijs, aut lapsibus alicuius, cum præsertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit, & dolet, & cupit emendationem. Tunc enim sæpe opportunum est proponere ei hoc quasi remedium eius infirmitatis,

**Exercitiorū
fructus indi-
candi.**

4. Quæcunque vero occasio accipiatur, indicandi sunt magni fructus, qui ex his Exercitijs consequi solent, pax, & quies animæ, lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocunque in statu.

**Exempla
qui fecerunt
proponenda.**

5. Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt postea valde contenti fuerint; ipsaque morum mutatione testati sint, quantum in eis profecerint: & ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales, & gustus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorandis abstinendum esset ab ijs, qui religionem ingressi sunt (vel certe hoc postremum tacendum) & ij potius narrandi, qui in melius mutati in seculo manserunt

serunt, quoniam facile fieri potest, ut quem hortari volumus, idem sibi timeat, & ideo refugiat Exercitia.

6 Immo vero hæc ipsa opinio eripienda esset hominibus, ut putent solis religiosis, aut ijs, qui religiosi fieri volunt, conuenire Exercitia. Nam cum omnes egeant gratia Dei, non solum religiosi, sed etiam seculares propter pericula in quibus assidue viuunt, ideo ipsi quoque debent ea adiumenta quærere, ex quibus ad hanc gratiam hauriendam quam maxime disponantur.

7 Notandum est tamen si loquamur de integris, & plenis Exercitijs eam fuisse B. P. Ignatij sententiam, ut non omnibus passim darentur, sed selectis tantum, & qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita esse aperte videmus ex quadam instructione, quæ conscripta dicitur ipso dictante, quæ sic habet. Non mihi videtur expedire quenquam hortari ad facienda Exercitia, nisi has conditiones, vel saltem præcipuas habeat. Primo ut eiusmodi sit, qui sperari possit valde utilis futurus domui Dei, si ad eius obsequium vocatus fuerit. Secundo si nondum habeat eiusmodi talenta iam acquisita artium, ac scientiarum, quæ hoc præferunt, salutem ut eius ætatis atque ingenij sit, ut ad ea aliquando peruenire posse videatur. Tertio ut liberum sit ei de se ipso statuere, etiam quoad statum perfectionis amplectendum, si Deo placeret eum vocare. Quarto ut ad spiritualia affectus videatur, habi-

Omnibus necessaria.

Qualis mens B. P. N. & quibus danda exerc.

„ habitumque corporis honestum , ac decentem
 „ habeat. Quinto vt non ita alicui rei sit addictus,
 „ vt ab ea difficulter videatur posse dimoueri,
 „ & ad eam æqualitatem perduci, quæ requiritur
 „ ad hoc negotium animæ cum Deo recte tractan-
 „ dum ; ac quanto magis quisque dubius est de
 „ vitæ suæ rationibus , & cupidus sciendi quid fa-
 „ cere debeat de sua persona: denique quanto ap-
 „ tior ad Ecclesiam iuuandam , tanto etiam ma-
 „ gis simpliciter loquendo , idoneus erit ad Exer-
 „ citia facienda . Qui vero has condiciones non
 „ haberent , vel qui matrimonio iuncti fuerint ,
 „ aut alioquin inhabiles, nō debent ijs tradi Exer-
 „ citia omni, a maxime si alij aptiores ea peterent,
 „ vel nostri alijs occupationibus distinerentur.
 „ Possent tamen dari eis aliquæ meditationes pri-
 „ mæ hebdomadæ, idque si fieri possit, in ipsis eo-
 „ rum domibus, hortando eos, vt in aliqua remo-
 „ tiori domus parte se colligant , vnde non nisi ad
 „ Missam , & Vesperas egrediantur , aut quando
 „ ad meditationes accipiendas veniunt . hisque
 „ addi poterunt si ita videatur, aliqua Exercitia ,
 „ vt triplex modus orandi, & similia. Hæc B. Pat^r
 „ Ignatius, quæ eadem licet paulo breuius habe-
 „ tur etiam in Const. p.7. c.4. lit. F.

QVOMODO DISPOSITVS

*esse debeat, qui ad Exercitia facien-
da accedit.*

C A P. I I.

Vi ad Exercitia agenda aggredi-
tur, primo eniti debet, vt intel-
ligat quanta sit res, quam aggre-
ditur, nempe quæ non solum ad
animam pertineat, sed ita perti-
neat, vt si modo ea diligenter
præstet, quæ debet, iacturus sit fundamenta spi-
ritualis sui profectus, quæ deinde tota eius vita
vsui futura sint. Ex quo intelligat quantam
* alacritatem, & diligentiam, & fortitudinem
etiam ad tantum opus, tantumque negotium
afferre debeat. Itaque statuat ipse secum virili-
ter agere, & omnia impedimenta diuinæ gratiæ
reijcere, & omnes animi sui vires intendere, vt
huic gratiæ cooperetur, & se ad eam recipien-
dam quam poterit optime disponat.

Exere. ag-
gressurus eo-
rum necessi-
tatem intel-
ligat.

Annot. 5. ex
20.

2 * Hanc ob causam ab omnibus alijs nego-
cijs domesticis prius se expediat, vel certe ea
alijs interim committat, ac toto tempore omne
sibi amicorum, ac familiarium, immo etiam
nunciorum, aut litterarum commercium inter-
dicat. hæc enim mentem implere solent varijs
cogitationibus, quæ deinde magnopere distra-
hunt

Annot. 20.
A curis &
negotijs se-
gregatio.

hunt, & conceptum, si quis est, feruorem restringunt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quavis alia re excludere curret, perinde ac si nullum aliud negocium in hoc mundo haberet.

Cum spe ag-
grediatur.

3 Habeat deinde magnam spem in Domini bonitate, & liberalitate, qui cum etiam errantes requirat, & fugientes sequatur, multo magis qui ad se bono animo accedunt recipiet, & complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quæ cum piæ illud desiderium dederit, dabit etiam gratiam, ac vires exequendi bene, ac fructuose, si quidem eius voluntas est sanctificatio nostra.

Qualis finis.

4 Inter cetera vero ita etiam animo constitutus esse debet, vt libenter & auide Exercitia hæc aggrediatur non tã vt spiritali dulcedine fruatur, quam vt Dei voluntatem de se intelligat, suumq. affectum à terrenis omnibus auellat, & eum in suo Creatore collocet. Illud vero maxime necessarium, vt præter hoc desiderium proficiendi in spiritu sit etiã bene resignatus in beneplacito Dei, in ijs in quibus adhuc liber est. itaq. animo paratus sit, vt quicquid à Deo cognouerit faciendũ esse, omnino exequi decreuerit.

Quomodo
aggrediatur
exercitia.

5 Quare non debet quisquam deliberationem aliquam secum afferre, à qua dimoueri nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipse ponere Dei donis, ita vt vsque ad quosdam limites se illuminari, ac iuuari velit, nõ au-

tem

tem amplius. Nam præterquam quod valde indecens est, vt creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valde etiam sibi ipsi nocet, primum quia seipsum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortasse daturus erat: deinde quia illa ipsa illiberalitas, & restrictio, & ingratitude in Deum meretur, vt ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potius animi sinum dilatare, vt quam maxime possit sese cum Deo coniungere, & quã maxime ab eo ditari, & locupletari thesauris istis cœlestibus desideret. Atque hæc quidem obseruanda sunt ei erga Deum.

6 Erga eum vero qui daturus est Exercitia, ita se gerere debet, vt eum accipiat vt magistrum, & ducem huius itineris dubij, & periculosi: & ideo etiam si alioqui prudens sit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat suæ prudentiæ, vel doctrinæ, sed totum sese committat huic suo duci, ac quemadmodum ait Apostolus, Stultus fiat, vt sit sapiens, illudque Beati Petri monitum exequatur, Sicut modo geniti infantes sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem. Itaque instructorem suum ita intueatur, tanquam Dei instrumentum ad hoc sibi missum, vt eum dirigat, & perducatur per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob causam cum omni reuerentia, & alacritate, & confidentia excipere debebit, quæ ei proponet.

7 Præterea nihil eum celet, nihil dissimulet

Qualis se gerat circa dantē Exercitia.

1. Cor. 3.
1. Pet. 2.

Nihil celandum.

¶

let

let, sed sincere totum cor suum ei patefaciat, & candide referat quo modo singulæ meditationes successerint, quæ in eis, vel extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes, luminina, vel bona desideria senserit. Denique obediat ei in omnibus perfecte, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat, quam ille præscripserit; idemque in pœnitentijs, & corporis castigationibus; & in summa hoc sibi persuadeat, quo diligentius, & exactius illius ductum sequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendam. quia illa humilitas, & illa simplicitas valde Deo placet, & cum talibus est eius sermonicatio. Hæc igitur necessaria quidem sunt, vt plenior fructus eliciatur.

**Quæ proponenda faciendæ
Exercit.**

8 Sed tamen si is, qui tradet Exercitia timeret, ne si omnia proponat Exercitia facturo, fortasse eum deterrerent, ac retraherent; melius esset, vel aliqua tantum horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare. sed si postea cum gustu spirituali eum affici viderit, magisque capacem ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad Exercitia peragenda cum omni perfectione.

DE QUIBUS MONENDVS

*fit Exercitia ingrediens, & de tem-
pore meditandi.*

C A P. I I I.

Vnt etiam alia, de quibus monen-
dus est qui facit Exercitia, sed
quia hæc continentur in annota-
tionibus, vel regulis scriptis in
libro Exercitiorum, nõ est, quod
hic repetantur. Hoc tamen de ijs
addendum, debere eum omnem diligentiam
ponere in eis obseruandis, quoniam quo dili-
gentior in hoc fuerit, eo citius, & vberius in-
ueniet fructum spiritualem, qui quæritur.

Exacta ob-
seruatio.

2 Illud etiam in particulari attingi potest,
non debere eum legere nisi scripta, quæ ei tra-
duntur, nec libros habere in cubiculo, vt occa-
sio legendi præcidatur, præter Breuiarium, si
Sacerdos sit, aut Officium B. Virginis. si tamen
instructori videbitur, posset in prima hebdoma-
da legere librum Gerlonis de Imitatione Chri-
sti, in secunda aliquid ex Euangelijs, & Sancto-
rum vita, vt dicitur in annotationibus post pri-
mam meditationem secundæ hebdomadæ. Sed
has vitas sanctorum oporteret esse selectas, &
valde accommodatas ei, qui facit Exercitia: vt
si esset vxoratus, oporteret ei tradere vitam ali-

Quos libros
habeat & le-
gat.

cuius, qui sancte vixisset in seculo: similiter in
religiosis, & in alijs similibus. Quare is labor,
& diligentia esse deberet instructoris in idoneis
feligendis.

*Quæ myste-
ria legenda.*

3 Porro in Euangelijs non debet legere nisi
illud mysterium, quod eadem hora, vel die est
meditaturus, vt habetur in primo notab. post
quintam contemp. 2. hebdomadæ.

4 Tamen si post factam meditationem tæ-
dio affici videretur, ac potius tempus perdere;
posset etiam, vt dictum est, addi aliquis alius
liber, vt prima hebdomada, Dionysius Carthu-
sianus de quatuor nouissimis, Confessiones san-
cti Augustini, aut similes; hoc aduertendo, vt
non solum boni, & vtilis sint, verum etiam apti,
& opportuni ad gignendum illum affectum,
qui eo tempore in Exercitijs quæritur, vt contri-
tionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quin-
etiam monendus est, & docendus vt ipsam le-
ctionem dirigat ad meditationem, nimirum nõ
legendo cursim auiditate sciendi, & videndi no-
ua, sed immorando, & perpendendo accurate ea
quæ legit, & intrando in eosdem affectus.

*Quæ scri-
benda.*

5 Quod de legendo dicitur, idem de scriben-
do dicendum. Nihil enim aliud scribi debet
præter ea quæ pertinent ad orationem, nempe
puncta aliqua, quæ Dominus communicauerit
in meditatione, vel etiam extra meditationem:
quæ tamen breuissime notanda sunt, non dif-
fuse per modum sermonis. Hæc autem pun-
cta

Etia possunt esse duplicis generis, vel practica quæ pertinent ad agendum, vt sunt desideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi aliquid; vel quæ pertinent ad cognoscendum, vt sunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v. g. humilitatis, contemptus mundi, patientiæ, &c. vel etiam in aliqua materia meditationis, vt Incarnationis, vel Passionis Domini, & similia eiusmodi præsertim, quæ sint quasi axiomata quædam, & viam aperiant ad bene percipiendas, & meditandas illas materias.

6 Sed illud cauendum ne, vel legendi, vel scribendi dulcedine ita se quispiam distineri sinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquanto ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino suam cogitationem conuertere ad puncta illius Exercitij, quod iam instat. Addo etiam, cauendum hoc quoque, ne nimis legendo, aut scribendo defatigetur animus, & quasi vires eius exhauriantur: oportet enim saluam semper relinqui meditationem, & cetera omnia huic vni seruire.

7 Qui Exercitia exacte facere volunt, viresque idoneas habeant, ijs * quinque horæ meditando quotidie præscribi solent: prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum silentium valde aptum est meditationi; secunda sub auroram, tertia paulo ante

Lectionis & descriptionis moderatio.

Quot horis orandum.
Ex 2. hebdom. notab. 2. & 3. post Exercitia primæ diei pag. 56. & ex 3. heb-

dom. post
2. contempl.
notab. 2.

prandium, quarta post meridiem, quinta sub
vesperam, & post vniuscuiusque horæ medita-
tionem quadrans etiam ad examen præcedentis
meditationis.

Quibus cum
dispensandū.

8 Cum alijs, qui debilioris sunt valetudi-
nis, vel tam exactum modum seruare non pos-
sunt, dispensari poterit de horæ mediæ noctis,
itat amen vt quinque horæ maneant, aut etiam
pauciores, si instructor ita expedire iudicauerit.

Vt vero plures sint quam quinque, raro
continget, vt expediat. Nam cum
nimis continuantur hæc Exerci.

tia mentis, ita retundi

solet, vt obtusior

etiam red-

datur

intellectus, & volun-

tas minus ef-

ficax.

DE LOCO EXERCITIIS IDONEO,
& de quibusdam particularibus.

C A P. I V.

Ocus ad facienda Exercitia non est dubium, quin debeat esse remotus ab hominum concursu, & aspectu etiam, maxime familiarium. Ita enim monet B. Pater N. Ignatius annot. vltima, vbi

Locus Exercitiorum.

etiam tres eius rei commemorat utilitates. Quare si Exercitia suscepturus alibi, tam comode, & tam fructuose non potest, & Superiori ita videatur, poterit excipi domi nostræ, sed in aliquo cubiculo, quod sit quam maxime separatum ab alijs cubiculis, & officinis domesticis, vt quam minime videat, vel audiat, quæ à nostris fiunt.

2 Quod vero ad expensas attinet, cum ille in domum nostram venerit, consulatur superior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita omnia moderari, vt neque domus nimium grauetur, neque contra occasione domus non grauantæ minuatur numerus eorum, qui Exercitia facere possunt. videntur autem communiter nec recusandæ, si offerantur præsertim à ditioribus: nec si non offerantur, requirendæ.

Expensæ à quibus faciendæ.

Absit vero semper quicquid in eo genere sordidum

dum aut indecorum videri possit.

**Qualis is
qui inseruiet
exercitanti.**

3 In hoc loco præter instructorem debet etiam esse qui ei inseruiat, & necessaria ad victum deferat. Hunc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, quique sua modestia, & humilitatis, ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, nisi de ijs, quæ ad victum, aut cubiculum, & ministerium suum pertineant, idque paucissimis, omnia semper ad instructorem reijciendo, quem etiam de singulis certiorrem faciet, nec rem vllam ei deferet, etiam postulatus, nisi illo consulto.

**Lectum cõ-
ponet, &c.**

4 Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore missæ. Cetera etiam quæ opus erit, munda, & apta afferet, præseferendo semper magnam charitatem, & diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipso orare quotidie.

**Interdum
notus depu-
tandus.**

5 Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus, aut familiaris esset Exercitanti, idque iuuat non solum ad consolationem quandam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiunt amicis huiusmodi, quam ipsi Instructori, si eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit Exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodo. Debet enim vti eo tanquam instrumento suo iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem vti-

litatem

litem exercitantis.

6 Quod ad victum attinet, quærendum est De Victu.
ab eo quid sibi parari velit, idque ei afferendum,
quod ille petierit.

7 Præter hunc qui ei ministrat, ut plurimum An & à qui-
bus visitan-
dus.
non debet ab alijs visitari. Nam de secularibus
quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas
vrgeret. Ex nostris autem aliquis mitti posset,
cum vel qui facit Exercitia, id peteret ab instru-
ctore, vel instructor etiam illo non petente ita
iudicaret ad eius consolationem vel profectum.

8 Quicumque autem eat, cauere debet, ut Qui sermo-
nes miscen-
di.
nullus nisi utilis sermo habeatur, ac de rebus
spiritualibus, nulla tamen significatione quod
eum ad hunc, vel illum vitæ statum impellere
velit, præsertim vero ad Societatem. Nam præ-
terquam quod vocatio debet esse libera, & à
Deo venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione
versantur, si id intelligant, aut suspicien-
tur, eo magis retrahi solent: & con-
tra, ut experientia sæpe osten-
dit, eo magis incitari,
cum in nostris
nullam
talem cupiditatem
animaduer-
tunt.

QUALIS ESSE, ET QUID FACERE
debeat qui Exercitia tradit.

C A P. V.

Qualis sit
 Exercitiorū
 magister.

Quod ad illum attinet, qui Exercitia traditurus est, illud primum à B.P.N. Ignatio 4. par. cap. 8. §. 5. præcipitur, vt prius ea in se ipso sit expertus, vt rationem eorum reddere possit, & dexteritatem in ijs tradendis habere. Quod vt facilius assequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibusdam tradere deberet, in quibus minor esset iactura, si quid erretur; vt verbi gratia, Iunioribus, aut ijs, qui non ingressuri sunt electionem de vitæ statu. Deinde etiam proderit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis vel minus conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & præcipuum esse debet, vt sit bene versatus in rebus spiritualibus, & nominatim in his Exercitijs.

Eius partes.

Annot. 7.
 ex 20.

2 Præterea sit prudens, & discretus, parcus, & moderatus, consideratus in sermone.* Sit etiam suavis potius, quam austerus, maxime cum ijs, qui tentationes, vel etiam desolationes, aut ariditates, & tædia patiuntur, quos consolari, animare, & erigere debet opportunis consilijs, & precibus

precibus tum suis, tum aliorum. Expedi-
etiam ut gratus ei sit, qui facit Exercitia, quo-
niam hoc modo magis ei confidet, seque magis
aperiet.

3 Porro in agendo cum ipso meminerit au-
toritatem quandam semper retinere, servata
quadam maturitate, & gravitate, eoque etiam
magis, quo is qui in Exercitijs versatur, maior
ipse fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius spi-
ritualem profectum, ut locum, & personam
Magistri, ut vere est, tueatur. Et si hæc aucto-
ritas temperata esse debet humilitate religiosa,
quæ eluceat in omnibus eius dictis, & factis;
ita ut ne vestigium quidem ullius vanitatis cõ-
spiciatur: sed in hoc Christum imitari debet,
qui cum forma esset omnis modestiæ, tamen,
sicut scriptum est, Loquebatur tanquam po-
testatem habens. Itaque cum omni libertate
officium suum exequi debebit, tum docendo,
tum monendo, tum dirigendo, ubi quippiam
curuum, aut distortum esse viderit.

4 Caueat, cum bonum aliquem effectum
viderit in ijs, qui se exercent, quicquam suæ in-
dustriæ, aut peritiæ tribuere, cum hi omnes
effectus gratiæ sint à solo Deo; & consilia extrin-
secus adhibita (præterquam quod si bona sunt,
ab eodem Deo sunt) tantam vim habeant, &
tantum operentur, quantum concurrit, & coo-
peratur Deus. Ex altera tamen parte multum
confidat in Domino, & ab eo speret certum au-

Auctoritas
cum matu-
ritate seruan-
da.

Deo referen-
dum, si quid
fructus.

xilium

xilium tum sibi, tum ei qui facit Exercitia.

5 Illud autem valde obseruandum, vt nihil de suo apponat, sed cum eiusmodi consilia debeant ex diuina inspiratione suscipi, caueat ne indiscreto zelo conetur aliquid ei suadere: sed sinat Deum, de sua creatura disporre iuxta placitum bonitatis suæ. * Quod vt melius, & facilius in opere præstet, seruet se in animo plane indifferentem, & in nihil aliud eius voluntas feratur, nisi vt sanctissimum Dei beneplacitum in anima illa plene, & perfecte compleatur: & ipse tantum in eo laboret, vt qui se exercet, id inuestigare sciat, & sciat se à dæmonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare solet.

Perpecta
sit conditio
Exercit. fa-
cientis.

6 Curet etiam perpectum habere eum, qui facit Exercitia non tantum quo ad statum, & conditionem, si nobilis sit, vel plebeus, doctus vel indoctus, &c. sed etiam quoad peculiare quasdam partes, vt si simplex, vel prudens sit, prouectus in rebus spiritualibus, an adhuc rudis, ac nouus, si intelligens, & capax, an vero hebetior, & tardior. Nam cum diuersis diuerso modo agendum est, vt rudioribus sunt res explicatius proponendæ, alijs autem breuius, &c.

Perpectum
habeat lib.
Exercit.

7 Illud autem in primis necessarium, vt qui Exercitia traditurus est totum librum Exercitiorum perlegerit, eumq. præ manibus habeat, & præsertim annotationes & regulas. Neque sufficit cursim ea videre, sed omnia accurate,

immo

immo singulas pene voces expendere oportet, quoniam quædam sunt in ijs breuissime dicta, quæ magnum pondus habent, & ignorata, aut præterita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea vidisse oportebit, tum vero in dandis Exercitijs relegenda erunt accuratius, præsertim quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum versatur ille, qui suscipit.

8 Iuuabit etiam vt singula Exercitia, antequam ea tradat, aliquantulum ipse meditetur, si fieri poterit, vt melius imprimat alteri.

Prius ipse
meditetur.

DE VISITANDO EO
qui exercetur.

C A P. V I.

I
Quoties vi-
srandus.

In Optis Exercitijs fit diligēs in vi-
sitando suis temporibus eo, qui
exercetur. Videtur autem ex-
pedire, vt quotidie semel eum
adeat, neque tamen sæpius, nisi
aliqua occurreret necessitas, vt
aliquando accidit prima hebdomada propter
rei nouitatem, aut secunda propter difficulta-
tem electionis.

Quando nõ
visitandus.

2 Immo cum aliquibus hominibus graui-
bus, & bene introductis in spiritu, & deuotio-
ne, posset etiam aliquando esse vtilius, vt aliquis
dies omitteretur. De tempore autem eum visi-
tandi, videat ipse quod sit commodius & aptius.
Ex natura quidem sua videtur matutinum,
quia tunc animus est magis dispositus ad res
percipiendas & penetrandas. Quamquam sub
vesperam solet esse maior necessitas, quia tunc
interdum magis crescunt tentationes, & deso-
lationes, quia animus est minus aptus ad con-
templandum, & ideo interdum incidit in mo-
rositatem quandam, & magis est expositus ten-
tationibus.

3 Videat

3 Videat etiam instructor, an aliquando ex peculiari causa expediat, vt statim à prandio, vel à cœna ipse, vel aliquis alius maturus, & discretus ab eo designandus cum eo qui est in Exer- citijs maneat ad honestam recrea- tionem.

An quis pro recrea- tione desi- gnandus.

DE EXIGENDA RATIONE
meditationis.

C A P. VII.

Quomodo
interrogan-
dus.

Sicigitur quodcumque tempus elegerit ad eum inuisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum postremo vidit, & præsertim in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, & in quibus punctis.

Quid si consolationes abundent.

2 Si bene procedit, & consolationibus abundat, non valde laudare oportet, ne sibi complaceat, sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suavi sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, vt eas consolationes dirigat ad morum emendationem, vitæque totius institutionem, quia vt scriptum est, Non auditores legis, sed factores iustificantur. Atque hic etiam monendus est, * vt breuiter in scripto ponat notabiliore consolationes, & lumina, desideria quoque & firmas deliberationes faciendi aliquid, quoniam proderunt multum

Annor. 20.

tum

tum alio tempore, cum ea non habebit.

3 Deinde vero præparet illum ad tempus desolationis, & ariditatis, quæ solet frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore cum res bene succedit, non oportet diu cum ipso remanere, sed finendum, ut creator cum creatura sua, & hæc vicissim cum illo transigat, nisi necessarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

Disponen.
pro tempore
desolationis.

4 Contra vero si exercitans aridus sit, & desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gesserit in meditatione, & nominatim quomodo obseruarit additiones, & si in aliqua remissum inuenerit, moneat, & instruat.

Annotat. 6.
ex 20.

Quid cum
abundat de-
solatio.

5 Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo, & quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione profsequatur.

Viam medi-
tationis ape-
riat.

6 Hortetur ad patientiam, & longanimitatem, ne se obrui sinat tædio, ac propter molestiam, & laborem auertatur ab oratione, quia si fortiter cum spe, ac fiducia perseueret pulsare, ad ostium misericordiæ diuinæ, non poterit non aperire iuxta illud, * Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit.

Ad quæ hor-
tandus.

Annot. 13.
ex 20.

Habac. 2.

Annot. 7. ex
20. reg. 8. ad
motus animi
discernēdos.

Modus con-
sequendi de-
uotionem.

7 Moneat etiam optimum remedium consequendi à Deo deuotionem esse, ut humilietur sub potenti manu Dei, & se subijciat, ac resignet eius diuinæ voluntati: sæpe enim illa displi-

centia, & amaritudo non tam venit ex feruore, quam ex tacita quadam superbia, qua homo confidit in sua diligentia; vel quia in eo etiam vellet excellere; aut ex amore proprio quia amat consolationem. Quare hoc omnino obseruandum est, vt cum fecerit quod in se est, cetera permittat diuinæ voluntati, & caritati, & confidat, quod illa ipsa ariditas ideo permittitur à Deo, quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, & subiectionis erga Deum sæpe magis efficax est, vt concedat gratiam bene orandi.

Nulla detur
suspiciendi
occafio.

8 In primis autem caueat Instructor, ne vnquam det ei occasionem suspiciendi, quod minus bonam opinionem de se habeat, etiam si non ita se bene gesserit: sed ostendat illi semper se bene sperare, & sua spe etiam illi animum, ac spem addat.

DE PROPONENDA

meditatione.

CAP. VIII.

IN proponendis punctis meditationum * non oportebit ea valde exaggerare, aut etiam ita enucleare, vt qui meditatur, ipse nihil noui per se inuenire possit, aut certe ægre. Experientia enim docet magis omnes delectari, & moueri etiam ijs, quæ per se inueniunt. & ideo satis erit, quasi digito indicare venam, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent aliqui parum capaces, ijs possent paulo magis declarari.

Annotat. 2.
ex 20.

Quomodo proponenda puncta meditationis.

2 Ipsæ autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod solet impedire deuotionem, cum vires omnes sint integræ reseruandæ intellectui, & voluntati.

Medit. den-
tur scriptæ.

3 Denique inter alia, quæ Instructor attendere debet, est etiam illud, ne qui exercetur caput lædat nimia attentione orandi. Est enim magnum huius periculum, tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet, quasi aduerso flumine, tum etiam consolationis cum se totam dat propitijs ventis. Quare non sufficit monere de moderatione seruanda: nam cum ij

Præcauenda
capitis læsio.

qui Exercitia faciunt, vt plurimum sint rudes, & noui in meditando, non ita possunt cognoscere, quid sibi nociturum est; sed oportet interrogare, quem modum seruent in eleuanda mente in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in compositione loci: ac si appareat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo, ac ratione cogitandi suauiter de diuinis, primo quia alioquin durari non potest, & impeditur meditatio; deinde etiam quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione, quæ procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violenta, aut in coactitijs illis lachrymis, quas merito irridet Cassianus. Postremo quia hoc negotium orationis etiam si nostram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet à Deo, & est donum Dei. Quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatem, & puritatem, quam confidere in sua præparatione, & industria.

**De quibus
in vniuersum
monendus
Instructor.**

4 Reliqua quæ in vniuersum monendus esset Instructor, fere continentur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illis discernendi spiritus, quæ sunt valde vtilis, & quasi lucem præferunt in omni hoc itinere spirituali, tum prima hebdomada, tum omnibus sequentibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attingimus, debere hunc librum admodum familia-

rem

rem esse Instructori, eiusque memoriam renouandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen, & intelligentiam hauriet.

5 In quo etiam admonendus est, etiam si ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exacte seruare debeat, & * quo exactius seruabit, eo magis concurret Dominus: tamen ex altera parte multa

Quando mi-
tare liceat
ordinem ac
methodum.
Ex. 5. exerc.
1. hebdom. ex-
tremo.

permitti eius prudentiæ, pro varietate vel personarum, quæ faciunt Exercitia, vel spirituum, quibus agitantur, vt vel ista

Exercitia moderari, vel etiam

aliqua alia presenti earum

necessitati opportu-

na præscribere

possit,

vt aperte dicitur Annot. 17.

& 18. ex primis,

& alibi.

..

*DE VARIIS HOMINUM
generibus, quibus dari possunt
Exercitia.*

C A P. I X.

Duæ classes
exercitan-
tium.

Vibus Exercitia dari possunt, in
vniuersum in duas classes diuidi
posse videntur. Alij enim sunt,
qui omnes illas conditiones ha-
bent, quas Cap. primo diximus
requiri, vt integra Exercitia per-
agant, & de his nihil hic in particulari dicen-
dum est: ad eos enim pertinent omnia, quæ to-
to hoc Directorio dicentur, maxime si de totius
vitæ statu deliberare velint. Alij igitur sunt,
quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel
quia iam in statu sunt, vt matrimonio vincti, &
alij quibus ob alias causas non expedit dari ele-
ctionem, vel quia propter negocia publica, alias
ve occupationes tempus, aut locum non habent,
vt sunt Magistratus, & quidam aliquando no-
biles, aut patresfamilias, & similes; vel quia
non aliam vtilitatem quarunt ex Exercitijs,
quam vt generalem Confessionem faciant, & ad
reliquam vitam bene dirigendam instruuntur;
vel quia non admodum capaces sunt, vt sunt ru-
des, & illiterati, qui tamen iuuandi sunt iuxta
eorum captum.

3 Igitur quod attinet ad religiosos (non agimus hic de nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti) si antea nullum mentalis orationis usum habuerunt, eadem est ratio quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusvis secularis, maxime si antea laxiorem, & liberiorē vitam duxissent. Tunc enim diligenter exercendi essent prima hebdomada, ut habeant cognitionem, & contritionem suorum peccatorū, tum quæ in seculo, tum quæ in religione commisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem, & correctionem totius vitæ. Si vero antea etiam dediti fuissent orationi mentali, & deuotioni, tunc prima hebdomada breuius percurri poterit, ut diligentius immorentur in meditatione vitæ Christi.

4 Illud vero in prima hebdomada, & deinceps præcipue curandum erit, ut in sua vocatione confirmantur, & sibi persuadeant hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem consequendam, ut regulas sui ordinis plurimi faciant, & eas quam diligentissime obseruent, & ad suum institutum quam maxime afficiantur; ut causas intelligant, quare adhuc minus profecerint, & ad hunc finem meditationes, & examina dirigant, quod ab initio explicandum erit, & deinde semper continuandum.

5 Denique etiam ut zelum concipiant iuuantium alios, siue proximos iuxta suum institutum,

Quomodo cum religiosi.

Finis religiosorum in Exercit.

Zelus proximos iuuantium.

siue etiam fratres eiusdem instituti & exemplo & opere.

Quid de electione.

6 Electio status non est eis danda, sed tamen iuuabit tradere regulas, & instructiones eius, vt possint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare eodem modo, quo infra dicetur de hominibus Societatis.

An liber communicandus

7 Quin etiam finitis Exercitijs posset eis magno tum cum delectu, & spe fructus, nec sine facultate Prouincialis communicari liber, si ipsi cuperent, & eo bene vsuri viderentur: & denique doceri etiam possent de modo tradendi alijs Exercitia.

Magna utilitas Exercitiorum in religiosis.

8 Ceterum sciant nostri vix fructuosius operam poni posse, quam cum religiosis, quoniam non in ipsis tantum fructus ille residet, sed ordinarie manat ad alios: primum quidem ad eorum fratres, qui ipsorum exemplo iuuari possunt, deinde etiam ad seculares, quorum animas illi tractant. Et ideo licet omnibus religiosis utilia semper sint Exercitia, tamen ijs maxime, à quibus vel ratione officij, vel alterius eiusmodi causæ utilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magistri Nouitiorum, Superiores, Baccalaurei, Concionatores, & alij eiusmodi. Quo fiet sæpe, vt vno reformato alij multi reformentur: idque commodius est, quam vt nos ipsi id per nos præstemus, ne videamur velle esse aliarum religionum reformatores, quod solet esset odiosum.

Si

9 Si sint coniugati, aut patresfamilias, dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, vt iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & seruos instruunt: præterea vt redditibus, & facultatibus iuste, ac pie, & sobrie vtantur, & eleemosynas faciant pro viribus suis, neque excedant in sumptibus, aliaque similia de quibus agitur in lib. Exercitiorum in fine secundæ hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus, plerumque solent in anima consequi ex meditationibus ipsis quamquã alterius materiæ: quoniam cū vere timor, vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiã reliqua vita tota reformatur.

Quid si sint coniugati.

* Sed tamen si Instructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipsa oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri. quod idem intelligimus de alijs quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus.

Annot. 17. ex. 20.

10 Si sint Ecclesiastici, ita erunt instituendi in Exercitijs, vt cognoscant quantam virtutem exigat ille status, eamque acquirere cupiant, & doleant, si non hæcenus habuerint. Quare ita dirigendi sunt, vt vitia, & prauos affectus exuere decernant, & contrarijs se virtutibus ornare, quæ Ecclesiastico homini necessaria sunt; vt semper meminerint, se diuino cultui, & Ecclesiæ ministerio dicatos, & consecratos esse, ideoq. munus suum implere satagant: vt etiam beneficiorum

Quid si sint Ecclesiastici.

rum prouentus recte dispensare, & in eos usus quos oportet, erogare studeant: denique ut etiam zelum Dei habeant, & pro animarum salute iuxta vires, & talentum, & officium elaborent.

Quid cum
sunt Magna-
tes viri.

11 Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, ijs quoque debebunt sua præcepta, & documenta tradi, ut iustitiam administrēt, ut auaritiam & superbiam fugiant, ut pauperes subleuent, ut se Dei ministros in illo opere esse sentiant, ut semper Dei timorem, atque honorem omnibus rebus præponant, & alia, quæ Instructor sua prudentia per se videre poterit, & ad ea dirigere eum, quem instruit.

Quid de val-
de occupa-
tis.

Annot. 19.
ex 20.

12 Quod si eiusmodi homines propter publica negocia, quæ gerunt, vel ob alias honestas causas non poterunt omnino vacare Exercitijs; * oportebit accipere, quod possunt, ut scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo sua, ita ut Instructor adeat ad ipsos suis temporibus. quod aliquando melius esse posset, quam ut ipsi domum nostram veniant ad Instructorem, præsertim cum sunt personæ illustriores, quia sic facilius res celatur.

Annot. 20.
Locus remo-
tus pro Exer-
citijs.

13 * Illud tamen longe utilius, si possent in aliquod prædiū, aut cœnobium secedere, ut fecit B.P.N. Ignatius in monte Cassinate. In ipsis autem Exercitijs ita procedendū erit, ut res, ac tē-

pus postulabit. Nam si minus temporis spatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, & confessio generalis, & reliqua. Si vero plures horas meditando insumant, poterunt ista omnia celerius expediri, ut magis vel minus accedatur ad consuetam formam Exercitiorum.

14 His autem electiones non sunt dandæ, nisi forte deliberare vellent de officio, vel dignitate aliqua suscipienda, vel deponenda, aut etiã de vitæ statu ij, quibus integrum est. Monendi autem sunt, ut saltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus se expediant, quantum fieri potest.

His quando electiones dandæ.

15 Si sint rudes & illiterati, non erit multum temporis cum eis insumendum, nec tradenda sunt eis integra Exercitia, sed seruandus est modus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti.

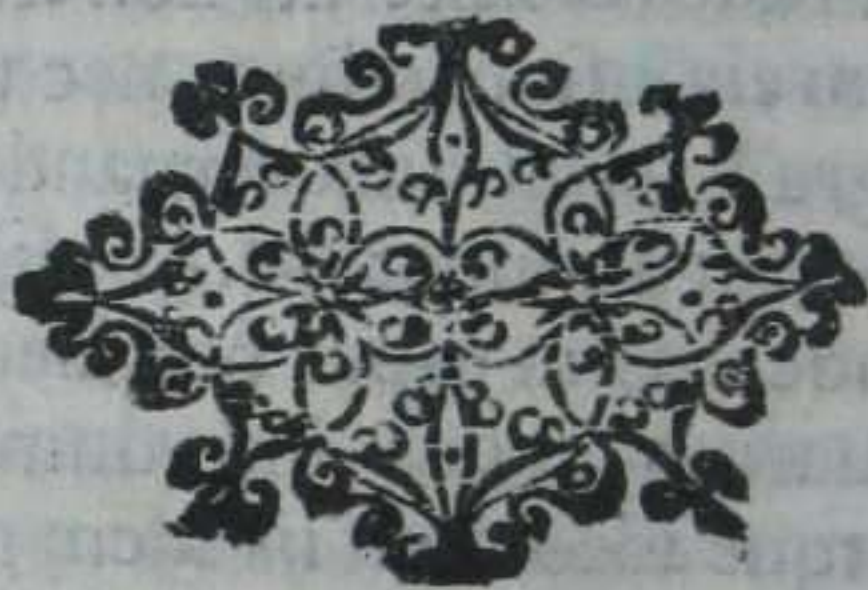
De rudibus & illiteratis.

16 Ad hoc autem caput pertinent etiam fœminæ, quarum aliquæ interdum expetunt Exercitia, atque ideo cum ijs idem modus seruari debet, qui cum rudibus, nisi esset aliqua tam bono iudicio, & ita capax rerum spiritualium, tantumque ocij domi haberet, ut exacte omnia, aut maiorem partem facere possit: tunc enim nihil impediret etiam hæc fieri. sed illud obseruari deberet, quod prudentiæ est, ut ipsæ in ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes; & ita caute procedatur, ne vlla

De fœminis.

suspi-

suspicio, aut scandalum sequatur. quam etiam
ob causam fortasse expediet, vt non dentur me-
ditationes in scriptis, sed voce, ne ho-
mines existiment aliquas esse
epistolas. Quod si scripto
vtendum erit, fiat
omnino di-
screte.

DE MODO TRADENDI
nostris Exercitia.

CAP. X.

Vod ad nostros attinet, primum Pro Societa-
quidem ijs, qui Societatem in- tem ingre-
grediuntur, omnino debent dari dientibus.
Exercitia omnia integra, & iux-
ta formam in lib. præscriptam.

Cum enim hoc sit vnū ex expe- Exam. c. 4.
rimentis, quod B. N. P. Ignatius requirit, requi- s. 10.
ritur etiam, vt fiant plane vt iacent, excepta
tamen electione, idque singulas meditationes
singulis pagellis descriptas quotidie afferendo:
neq. enim liber ipse dari debet hac prima vice.

2 Præterea in progressu temporis cum con- Pro iam pro-
tigerit, vt se colligant ad facienda Exercitia, de- uectis.
bebunt hæc ipsa aliquoties, vt bis, vel ter facere,
si non integre, saltem ea quæ sunt primæ hebdo-
madæ, & aliquot meditationes ex sequentibus,
vt de regno Christi, Incarnatione, tentatione
Domini, institutione sanctissimi Sacramenti, Pas-
sione, & illa, quæ est de amore excitando, prout
opportunum fuerit, & tempus concesserit.

3 Quod propterea faciendum est, quia cum causa no-
deinde Exercitia alijs daturi sint, omnino oportet, in-
tet, * vt ipsi ea prius bene nota, & perspecta exercitijs.
sibi fecerint. Quam etiam ob causam oportet, Const. p. 4.
vt præ- e. 8. s. 5.

vt præter meditationes bene intelligant, ac teneant usum quarundam regularum, & annotationum v. g. annotationes viginti initio libri Exercitiorum positas, examina, additiones decem in fine primæ hæbdomadæ, regulas electionum, discretionis spirituum & alia eiusmodi. & ideo legere debebunt librum, & bene intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit Exercitia.

Quid post
repetitiones.

4 Ceterum postquam ea, vt dictum est, aliquando fecerint, & repetierint reliquo deinde tempore dum nondum ita exercitati erunt in usu meditationum; & si in quotidianis meditationibus potest quisque pro sua deuotione, vel necessitate ea meditari, quæ Dominus suggerit, ex Euangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro securiore directione, ac utilitate maiore cum Præfecto rerum spiritualium, aut cum Superiore communicata) tamen cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus, & secessioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, conuenit vt aliqua Exercitia purgatiua non prætermittant, vt de morte, & de peccatis, præsertim reflectendo ad ea, quæ in religione admiserint.

Ne dentur
alia Exercit.
scripta.

5 Neque tamen expedit dare in scriptis Exercitia ista acommodata religioso statui, vt Exercitia B. P. N. Ignatij integra, vt sunt, conferuentur, nulla re addita, vel transformata, ac

præte-

præterea quia etiam ipsi maiorem sine dubio gustum & motum sentient ex ijs, quæ ipsimet inuenerint, quam quæ ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen Instructor potest aliquam instructionem, aut lucem dare, & tanquam in via ponere; monendo eum qui exercetur, ut ipse sibi applicare consuescat, ut v. g. in fundamento, postquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nunc est, ut quoniam iam non potest esse indifferens ad diuitias, & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, & sic de alijs.

6 Notandum est etiam, primam hebdomadam debere in nostris, si semel exacte exercitia fecerint, ordinarie satis breui tempore expediri, ita ut etiam interdum minori spatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri possit, si ita videatur, ut gradus fiat ad secundam hebdomadam, in qua ut plurimum, diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex Institutoris iudicio pendere debebit, qui si viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit, & debebit eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, ut eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

7 Materia autem, circa quam hæc reformatio versari debet, hæc fere est, passiones non bene domitæ, mali habitus, peruersæ inclinationes ut ad honorem, & æstimationem propriam, vel

Exerc. 1. hebdom. cum nostris.

Annotat. 4. ex. 20.

Materia reformationis quæ.

propriam voluntatem, ad corporis commoditates, &c. tentationes ab extrinseco prouenientes præsertim vehementes, & crebræ, deinde etiam ministeria Societatis, vt concionari, audire confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, & ordinare velit, vt comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum nostris, & alia.

*Sui cognitio
in primis ne-
cessaria.*

8 Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit Exercitia, vt quam maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurrendo tempus ante actum, & occupationes, vel officia, & in ijs perpendendo tum multitudinem defectuum suorum, tum etiam grauitatem ratione status, & obligationis, tum denique etiam considerando causas, & origines, & radices eorum vitiorum.

*Pro spiritua-
li reform. cõ-
fess. gener.
utilis.*

9 Ad quam etiam reformationem valde utile est, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore religionis, non quidem semper quoties Exercitia repetuntur, sed cum aliquis peculiariter motus à Deo vellet instituere nouam vitam, seque perfectius reformare. Hoc enim vsu compertum est magnopere multis profuisse, & valde iuuisse ad cognitionem sui, & emendationem.

*Quando alię
meditatio-
nes adden-
dæ.*

10 Quod si viderit Instructor, eum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finem consequendum, qui intenditur; poterit etiã aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitati præ-

senti

fenti accommodatas addere, vt de beneficio vocationis, de tribus votis, de causis cur vota renouantur, & de ipsa formula votorum nostrorum, de diuinis beneficijs, de periculo tepiditatis, & huiusmodi. Interdum etiam ex Summario Constitutionum præsertim ex præcipuis regulis, quibus religiosa fere perfectio continetur, vt 11. & 17. & similes, & in vniuersum eæ sint materiæ, quæ ad timorem, & amorem Dei, ad sui ipsius odium, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, æternarum desiderium, atque charitatis ardorem augendum pertinent.

11 Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non est facultas, vel non vacat per se inuenire, poterit via aperiri ad mysteria vitæ, & passionis Domini, si nonnullæ veritates Theologicæ proponantur. v. g. cum de Incarnatione agitur, si causæ eius, & fructus explicentur; aut cum de passione, si causæ acerbitatis eius: si etiam insinuentur modi eam meditandi, v. g. ad compatiendum, ad imitandum, ad admirationem, & sic de alijs.

Modus meditandi cum parum instructis.

12 Postremo qui sunt iam prouectiores in rebus spiritualibus, & meditando magis exercitati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. ijs si interdum ad spiritum colligendum, & feruorem hauriendum se recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum vt missionem, aut aliquid eiusmodi, cum nec eadem sit omnium dispositio, nec vna mensura, non videtur quicquam præscribendum

Quid cum prouectioribus.

circum materiam, sed possunt ea meditari, quæ sibi vtilia putauerint ad eum finem consequendum, quem intendunt. Credendum est enim quod ex notitia, quam ex Exercitijs B. Patris N. Ignatii antea iam habebant, & ex vnctione spiritus adiuti, inoffenso pede, immo magna cum vtilitate per hanc viam current.

Electio nostris minime danda.

13 Quod attinet ad electionem status, ea non est nostris danda in Exercitijs. De electione autem negocij, aut actionis alicuius consultare non est proprium Exercitiorum; sed potest fieri etiam extra Exercitia omni tempore, & occasione: & ideo in hac etiam diligenter instruendi sunt nostri, vt sciant bene vti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem, & beneplacitum, vt cum Superiores debent statuere de re aliqua dubia, maxime si non possint cum suis consultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis, & denique in rebus omnibus, quas coram Deo constituere, ac definire oporteat, semper admodum iuuat illa praxis, quæ in eligendo præscribitur, de qua infra prolixius agemus, & inde peti poterunt, quæ nostros iuuare possint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiusmodi re, iuxta cuiusque rei qualitatem.

DE PRIMA HEBDOMADA
in uniuersum.

CAP. XI.

Mnia hæc Exercitia à B. Patre Nostro Ignatio in quatuor hebdomadas distributa sunt. quæ quidem hebdomadæ non tam numero dierum, quam materie genere distinguntur: & ideo non necesse est, vt septem, vel octo dierum circulus in singulis consumatur, sed sufficit vt illi affectus vel fructus inueniantur, qui in vnaquaque exquiruntur.

Annot. 4.
ex 20.
Exerc. B. P.
N. in 4. hebdom. distri-
buta.

2 Prima continet considerationem peccatorum, vt eorum fœditatem cognoscamus, vereque detestemur cum dolore, & satisfactione conuenienti. Secunda proponit vitam Christi ad excitandum in nobis desiderium, ac studium eam imitãdi. quam imitationem, vt melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ statum, qui sit maxime ex voluntate Dei; vel si iam eligi non possit, dantur quædam monita ad eum in quo quisque sit, reformandum. Tertia continet Passionem Christi, qua misertio, dolor, confusio generatur, & illud imitationis desiderium vna cum Dei amore vehementius inflammatur. Quarta demum est de Resur-

Quid singula hebdom. contineant.

rectione Christi, eiusq. gloriosis apparitionibus, & de beneficijs diuinis, & similibus, quę pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum.

In 1. hebdomada
sunt media
animę pur-
gandę.

3 Igitur in hac prima hebdomada proponuntur media, quę ad animam purgandam per contritionem, confessionem pertinent, & ad veram pœnitentiam in nobis gignendam iuuare possunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit Exercitia, vt peccati malitiã, suamq. abiectionem, & vilitatem agnoscat, eamq. ex animo intime sentiat. Quam ob causam expediret, vt hoc tempore si sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstinere à quotidiana celebratione (nisi deuotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat) vt postea generali confessione peracta, maiori cum preparatione, fiducia ac reuerentia ad sacrificium altaris redeat.

1. Hebd. cũ
sit basis ce-
terarum nũ-
quam omit-
tenda.

4 Notandum etiam hanc primam hebdomadam esse fundamentum, ac basim ceterarum, & ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiã si quis alia Exercitia huius hebdomadę, aut etiã omnia integra fecisset, & denuo ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum esset, quamuis breuius expediri posset.

Quid ante
Exerc. faciē-
dum.

5 Igitur postquam aliquis in eum locum venerit, vbi Exercitijs vacaturus est, ea ipse die debet Instructor ad eum adire, & priusquam tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex annotationibus, nempe primam, & quintam, & ex decima septima illam admonitionem de ani-

mo aperiendo, item ex vigesima id quod dicitur de utilitate secessus in loco separato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, vt eum moneat de ijs, quæ supra cap. 2. diximus eum esse monendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

6 Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, In primis, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit Exercitia, sed in diicursu Exercitiorum, si quid dubium, vel obsecurum occurrat, aut ob aliquam eius, qui exercetur diffidentiam, videatur oportunitum, tunc ei explicari poterit.

De 1. annotatione ante fundamentum.

DE FUNDAMENTO.

CAP. XII.

De i. ingres-
su i. hebd.

Rimus ingressus in hanc primam hebdomadam fit per considerationem vltimi finis, quæ consideratio ideo dicitur Fundamentum, quia est basis totius ædificij moralis, & spiritualis.

Diuidi potest in tres partes.

2 Potest autem diuidi in tres partes, primo in finem, propter quem homo creatus est: secundo in media ad consequendum hunc finem: tertio in difficultatem eligendi hoc, vel illud medium, cum ignoremus quid magis aptum sit ad huius finis consecutionem: omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus & periculosus. Ex quo nascetur etiam quartum, vt homo ponat se in illa omnimoda indifferentia, & æquilibrio.

Indifferētia magni momenti.

3 Hæc autem indifferentia est maximi momenti, & admonendus est qui se exercet quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmitus futurum ædificium: idque etiam indicauit B. P. N. Ignatius annot. decima quinta, & decima sexta ex viginti.

Medit. fund. ne videatur aridior, im-
manda.

4 In danda hac meditatione maxime, quia nonnullis cum nondum assueuerint orationi, videri

deri potest aridior, addi poterunt aliqua excursionis ad meditandum, ut in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari à Deo esse creatum de nihilo, & simul quot, & quanta in creatione habuerit, & præterea quomodo semper ab illo in esse conseruetur.

5 Sed horum consideratio non tam dirigenda est ad gratitudinem, ut fit cum considerantur beneficia Dei, verum ad scopum huius fundamenti, nempe, quod illa omnia à Deo data sint, ut perueniremus ad illum vltimum finem. Vnde etiam potest homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad seipsum, quomodo hæctenus habuerit se ad finem, & ad media, quantum aberrauerit, quod creaturis abusus sit, quæ illi adiumento esse debuerunt, ut iam quasi in generali iaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vitæ suæ, quod postea vberius, & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

Quis scopus huius meditationis.

6 In meditatione huius fundamenti liber Exercitiorum non præscribit certas horas, ut fit in Exercitijs sequentibus: sed ut facili initio inchoemus, vnusquisque pro viribus, & pro deuotione sua ad id tempus sibi assumat: vel si opus sit, Instructor ei præscribat.

Tempus huius medit. quale.

7 Debet autem curare ut cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quam

Firmiter animo hæreat hæc medit.

maxime menti infigatur: quoniam vt funda-
 mentum fabricæ totam ipsam sustinet, ita hæc
 veritas influit in omnia Exercitia, & præ-
 fertim in ipsam electionem status,
 quæ tota fere hinc pendet. &
 ideo quo melius hæc
 meditatio suc-

cesserit,

eo etiam melius re-

liqua succe-

dunt.

DE DVPLICI EXAMINE.

CAP. XIII.

Vm durat meditatio fundamen-
 ti, debet instructor exercitan-
 tem aliquoties visitare, & sem-
 per ei aliquid noui in scriptis af-
 ferre, quia sic videtur quodam-
 modo leuari tædium, & melius
 etiam percipi quæ singula proponuntur.

Quid facien-
 dum Instra-
 ctori tempo-
 re huius me-
 ditationis.

2 Igitur in primo congressu post datum
 fundamentum datur examen particulare, in
 quo tradendo significandum est, in quouis ho-
 mine vnum, aut alterum vitium siue peccatum
 esse solere præcipuum, & quod in eo sit quasi
 causa, & radix aliorum.

Examen
 particulare
 quando dan-
 dum.

3 Et licet in aliquo plura essent præcipua,
 expedire tamen, vt vnum deligatur, ad quod
 extirpandum toti incumbamus, vt eo superato
 ad aliud, & aliud deinceps peculiarem hunc co-
 natum, & studium transferamus.

Vitiorum
 extirpatio.

4 Huic igitur rei seruet examen particula-
 re, cuius vsus etsi post peracta Exercitia esse de-
 bet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur,
 tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum
 etiam quia hoc examine vtî oportet circa Exer-
 citia, & eorum additiones.

Perutile exa-
 men parti-
 culare.

Est

Huius examinis usus commendandus.

5 Est autem multum commendandus huius examinis usus propter magnam eius utilitatem, præsertim ad consequendam animi puritatem, ut docet Cassianus Colla. 4. & 5. Bernardus sæpe. Itaque in fine Exercitiorum cum discedenti dantur præcepta vitæ bene instituendæ, hoc in primis inculcandum est. Additiones autem illæ quatuor dictandæ ne sint, an verbo tantum explicandæ, prudentiæ Instructoris relinquatur.

Quando, & quomodo dandum examen.

6 Deinde eadem die, & sequenti datur examen generale, & quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, sed instructionis cuiusdam, & ut homo incipiat aperire oculos ad cognoscenda peccata vitæ præteritæ.

Aliunde petendæ species peccatorum.

7 Quod vero attinet ad examen generale non est dubium, quin aliæ etiam multæ sint peccatorum species, quæ hic non ponuntur; sed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quæ frequentius accidunt, reliqua autem peti possunt ab alijs auctoribus, qui ex professo de hoc agunt: vel hoc examen pro ijs tantum conscriptum est, qui iam paulo magis spirituales sunt, & ab alijs grauioribus peccatis abstinere, in hæc autem frequentius incidere solent. Itaq. non fuit mens B. P. N. Ignatij tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, sed tantum, ut dictum est, pios animos admonere de ijs, quæ frequentiora sunt.

8 Porro examen quotidianum, quod quin- **Examen**
 que puncta complectitur, dicitur prout ia- **quotidianū.**
 cet. Ad illud autem faciendum iuvat illa
 lux, quam præbet examen generale
 per illam distinctionem pecca-
 torum, quæ fiunt, cogi-
 tatione, locutio-
 ne, & ope-
 re.

DE PRIMO EXERCITIO

primæ hebdomadæ.

CAP. XIV.

Quis ordo
in tradendis
Exercitijs .

1. Irca ordinem tradendi Exercitia sequendus est is, qui ponitur in ipso libro Exercitiorum, nempe vt prima hora fiat Exercitium trium potentiarum; secunda autem peccatorum; tertia vero & quarta repetitiones vtriusque: si autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantum quatuor horæ, hoc Exercitium de inferno differendum erit in diem sequentem. quo eodem die possunt dari etiam alia Exercitia de morte, de iudicio, cum suis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, sed cum aliquibus nouis punctis, vt in materia peccati, proponendo effectus, quos facit in animo, aut aliquid eiusmodi, sic enim tollitur tædium, & materiæ profundius penetrantur.

1. Exercitiū
trium poten-
tiarum.

2. Porro primum Exercitium illud est, quod appellatur trium potentiarum, non quia in alijs etiam non exercentur hæ tres potententiæ; sed voluit B.P.N. Ignatius in hoc quasi aditu, & principio omnium Exercitiorum viam monstrare, quæ in meditando tenenda est, nempe, vt per memoriam adiuuaretur ratio ad discurrendum, siue

siue ratiocinandum : per discursum autem excitaretur voluntas, & affectus, idque actuare voluit in materia peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum.

3 Itaque in hoc primo Exercitio sunt sigillatim explicanda Exercitia sumentia omnia, quæ in sequentibus Exercitijs futura sunt vsui, quis scilicet modus seruandus, vt cum attentione, & sine capitis lésione perseuerari possit, & quomodo se animus colligere, collectumque tenere debeat, & quod licet adhibendus sit intellectus ad cogitandum, maior tamen habenda est cura affectus, & interioris gustus, quam vt multi conceptus quantumuis pulchri, & acuti formentur, & alia eiusmodi.

4 Hic etiam declaranda sunt præludia, quorum vsus præscribitur in omnibus Exercitijs : & in primis quid sit compositio loci, quæ nihil aliud est, quam fingere sibi, & quasi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditamur, gesta est, vt stabulum in quo Christus natus est, aut cœnaculum grande stratum, in quo Apostolorum pedes lauit, aut montem in quo passus est.

5 Hac enim loci compositione valde iuuamur ad attentionem, & motionem animæ, quæ hoc modo quasi alligata phantasia rei illi certæ, alligatur ipsa quoq. quodammodo ne euagetur, aut si quando diuertat, habet ad manum, quo se facile colligat, & reuocet in situm illum suum,

Quid in 7.
Exercit. explicandum.

Prælu. quæ
nam sint de
claranda.

Ad quid iuuat
loci cōpositio.

in quo se ab initio composuit. Vnde S. Bonaventura in proœmio de Vita Christi, Tu inquit, si fructum ex his sumere cupis, ita te præsentem exhibeas ijs, quæ per D. N. Iesum Christum dicta, & facta narrantur, ac si tuis oculis ea videres, & tuis auribus audires toto mentis affectu diligenter, delectabiliter & morose, omnibus alijs curis, & sollicitudinibus tuis omisis.

In quo locū
habeat.

6 Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerū corporearum: nam in rebus incorporeis, vt est peccatum, & similia, alia quædam est instituenda compositio loci, de qua dicitur satis clare in lib. Exercitiorum in Exercitio trium potentiarum.

Quid in cō-
pohi one lo-
ci vitandū.

7 Denique in hac loci repræsentatione vitandum est diligenter, ne nimis in ea fabricanda immoremur, vim capiti faciamus, quia non consistit in ea fructus præcipuus meditationis, sed est tantum via, & instrumentum ad ipsum fructum. Nec est dubium, quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior est vis potentię imaginatiuę.

Alij vero, quibus hoc difficilius est,

non ita laborare debent, vt

caput obtundant, quo ip-

sam meditationem,

impedirent.

* *
*

DE ALIIS EXERCITIIS

primæ hebdomadæ.

CAP. XV.

IN secundo Exercitio, in primo puncto monendus est exercitans ne descendat ad examinanda peccata sigillatim, ut fieri solet, cum quis se ad confessionem parat; hoc enim postea facturus est extra meditationem: sed hoc tempore in genere tantum proponat sibi sua peccata, eorumque multitudinem, & magnitudinem, ut concipiat confusionem, & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & personas, ut hic dicitur.

In 2. Exerc. de quo monendus exercitans.

2. Tertium, & quartum Exercitium constat ex repetitione primi & secundi. Harum autem repetitionum usus est valde utilis, sæpe enim fit, ut cum eiusmodi materiæ primum cogitantur, intellectus pascatur illa rerum nouitate, ac curiositate quadam; postea vero cum speculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimum consistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantum proponere sibi oportet, & quasi percurrere, quæ prius meditati sumus, & in ijs immorandum voluntate, & affectu: &

Quis usus repetitionum Exercitiorum.

hæc

hæc etiam est causa, cur plura hic colloquia sint, quam in prioribus Exercitijs.

Intelligentia
3. Exer. 1.
hebdom.

3 Quod autem dicitur in lib. Exerc. in III. Exerc. primæ hebd. repetitionem hanc faciendam de ijs, in quibus antea maiorem consolationem, aut desolationem senserimus; ita intelligendum est, ut præcipue repeti debeant ea, quæ lumen, aut feruorem attulerunt: sed etiam expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem sensimus. quia sepe contingit, ut deinde in ipsis maiorem consolationis copiam sentiamus. Immo etiam bis repeti potest idem, si magna sentitur consolatio, aut alius bonus, & spiritualis affectus, & hoc potissimum in prima hebdomada.

Præter quinque alia possunt addi.

4 Præter quinque hæc Exercitia B.P.N. Ignatij possunt addi alia, ut in fine quinti Exercitij dicitur, ut de alijs peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de alijs cruciatibus Inferni. & quidem hæc rarissime omittenda videntur, quia multum habent momenti, ut auocetur animus ab inordinato amore rerum harum visibilium: & in his meditationibus concipit anima timorem sanctum Domini, ut pariat spiritum salutis.

Quando facienda colloquia.

5 In fine cuiuslibet Exercitij semper fieri debet colloquium, ut in libro Exercitiorum præscribitur: nec tamen prohibetur, quin iuxta cuiusque deuotionem etiam in principio, & in medio alia colloquia, & petitiones fieri possint, immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cum anima ex meditatio-

ne magis eleuatam se sentit: illa enim sunt ap-
tissima colloquia, quæ formantur ex affectu in-
teriori varia, vt ipse affectus varius est.

6 * Interdum enim homo agit cum Deo, vt
filius cum patre: interdum, vt seruus cum Do-
mino; modo, vt amicus cum amico; modo etiã,
vt reus cum Iudice; aliquando etiam petens ali-
quod donum; aliquando gratias agens de be-
nificijs acceptis; alias accusando se ipsum; alias
communicando cum eo familiariter.

Ex I. Exer.
I. hebdom.
Varij modi
agendi cum
Deo.

7 In quo notandum quod dicitur in tertia
annotatione ex viginti, hæc colloquia, quando
fiunt cum Deo, aut cum Sanctis, requirere ma-
iorem reuerentiam, quam ipsas meditationes,
& speculationes. In particulari vero colloquium
secundum ad Christum vt impetret à Patre, ex-
plicandum erit rudioribus, hoc intelligi, non vt
est Deus, sed vt homo mediator, & aduocatus,
vt interpellet pro nobis.

Intelligentia
3. annotat.
ex 20.

8 Additiones, quæ in libro Exercitiorum
ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ sunt
pridie quam incipientur Exercitia (nempe me-
ditatio, quæ dicitur trium potentiarum, & re-
liquæ) quia in ijs agitur de multis, quæ adiuuant
meditationem. Decima tamen additio posset
deferri in sequentem diem, quia non est adeo
necessarium vt detur illo die. Deinde sequenti-
bus diebus dandæ sunt reliquæ additiones, & re-
gulæ de discernendis spiritibus, quæ conueniunt
primæ hebdomadæ, & quæ conuenire videbun-

Addit. I. heb-
dom. quan-
do dandæ.

tur exercitanti. quas tamen non erit semper necesse scripto dare, sed id Instructoris iudicio permittitur.

Addit. exa.
de seruan-
dz.

9 Hæ additiones curandum est, vt exacte seruentur, quia ex ipsis valde pendet fructus spiritualis Exercitiorum: quamquam ex altera parte caueri etiam debet omnis excessus, & habenda est ratio personarum, & complexionum, vt si qui essent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus est eis animus, & idem de personis imbecillioris valetudinis, & insuetis ad hos labores: & ideo opus est prudentia, & discretione. experientia enim ostendit quibusdam profuisse, quod eis concederetur aliqua laxitas in his regulis seruandis, alijs autem profuit seueritas, & rigor, semper tamen mixtus suauitate.

* *
*

DE CONFESSIONE
generali.

CAP. XVI.

Iue qui se exercet, versetur in primis quinque Exercitijs, siue alia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur, quod in hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem; & ad id serio conatus, & diuinæ gratiæ cooperatus, tam per Exercitia, quam per additiones iudicabitur; moneri debet, vt se ad generalem confessionem disponat. & nisi Instructori nimum fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel si id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

Quando ad gen. cofes. excitandus.

2 Vt autem hoc diligentius, & accuratius faciat, indicandum est ei quantæ sint utilitates huius confessionis generalis, de quibus utilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quod si nulla alia esset, hoc certe satis esse deberet, quod experimur homines plerumque, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valde infirmo me-

Indican-
 dz utilitates
 conf. gen.

lioris vitæ proposito ad confessionem accedere, ac propterea ad consequendam pacem conscientia, & ad tollendos scrupulos, qui si non antea, saltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum salutis æternæ adducere solent, multum prodest, semel se ab omnibus antea actæ vitæ peccatis abluere.

Quæ diligē-
tia seruanda
in huiusmo-
di conf.

3 Quam etiam ob causam, etsi cauendum est à nimia anxietate in facienda hac confessione, ne semper deinde maneant scrupuli, ac reliquæ, vt quibusdam contingit; tamen ex altera parte studendum, & conandum est, vt ita diligenter, atque accurate fiat, vt postea securam esse possit anima, se fecisse quod in se erat: nam sine hoc numquam frui poterit illa pace animi, & tranquillitate conscientia, quam diximus. Ideo præter proprium studium, & diligentiam ipsius qui Exercitia suscipit, iuuandus est etiam aliqua via, & methodo, nempe Directorio aliquo ad bene confitendum, cuiusmodi iam multa extant bona, & apta, si opus fuerit, & pro cuiusque indigentia.

Quibus Na-
uar. summa
legenda.

4 Aliquando etiam, præsertim insigniori-
bus hominibus, proderit dare legendam Sum-
mam Nauarri, vbi agit de statibus, vt attente
considerent, quæ ad suum statum pertinent.
Sic enim melius videbunt in quibus defecerint,
quæ si nostri per se proponerent, fortasse non
tantum ijs fidem haberent, & possent putare
eos esse nimios in vrgendis conscientijs.

Hanc

5 Hanc generalem confessionem, vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit **Cui facienda conf. generalis.**
Exercitia: si tamen qui suscipit, ei confiteri mallet pro sua deuotione, vel sacerdotum penuria, aut alia causa ita exigent, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

*D E F I N E P R I M A E
hebdomadæ.*

C A P. X V I I.

1. Hebdom.
tempor. quã-
do contra-
hen. aut pro-
rogan.

Annot. 4.
ex 20.

Voniam, vt supra dictum est, Exercitiorum hebdomadæ* nō dierum spatio definiuntur, sed ex effectu, qui in eis prætenditur: ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius, vel tardius quisque contritionem, deuotionem, vel meditandi modum affecutus fuerit. Alij enim celerius, alij serius eo perueniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiunt in via spiritus, & qui iam ab aliquo tempore Sacramenta frequentant, aut qui multum cupiunt statuere de modo vitæ suæ, in quo magis Deo Domino seruire possint, non esse diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo si fieri possit, quatuor, aut quinque diebus absoluerè eam debent. Contra vero faciendum in ijs, qui non ita dispositi sunt. Hi enim vt peccata sua defleant, & vt peccati turpitudinem, ac sceditatem agnoscant, debent diutius in his exerceri mutando subinde rationem victus somnique, & alia genera pœnitentiæ, vt habetur in Exercitijs notabili tertio post additiones primæ hebdomadæ.

Qui

3 Qui absolutis Exercitijs primæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit, & communionem sumpserit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mente versare parabolam illam filij prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porro ad communionem est ita etiam disponendus, vt ad eam accedat cum reuerentia, & fide, & gustu, & ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

DE SECUNDA HEBDOMADA

& primo de fine, qui in ea præ-
tenditur.

CAP. XVIII.

Scopus E-
xerc. 1. heb-
domadæ.

Inis, & scopus, qui Exercitijs om-
nibus primæ hebdomadæ præ-
fixus est, hic præcipue est co-
gnoscere quod errauimus ab ea
via, quæ nos ducere debebat ad
vltimum illum finem, cuius cau-
sa creati sumus; & consequenter dolere de tali,
& tanto errore, & concipere intensum deside-
rium redeundi in illam viam, & in ea semper
perseuerandi.

Finis secun-
dæ.

Ioan. 14.

2 In hac autem secunda hebdomada finis
est proponere sibi Christum Dominum, ac Sal-
uatorem nostrum, vt veram viam, iuxta illud,
quod ipse dixit. Ego sum via, veritas, & vita,
& Nemo venit ad Patrem nisi per me.

Ipsè enim est exemplar à Patre hominibus
propositum, cuius imitatione emendemus, &
componamus mores nostros corruptos, & di-
rigamus pedes nostros in viam pacis. Quare
cum Christi vita sit perfectissima, & ipsa idea
virtutis, & sanctitatis; sequitur, vt quo vita no-
stra propius ad eam imitatione accesserit, ipsa
quoque

quoque perfectior sit, immo & propius accedat ad vltimum finem suum, ideoque eo etiam felicior sit.

3 Propter hanc causam hæc secunda hebdomada respondet viæ illuminatiuæ, quia Christus est sol iustitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: & ad hoc venit, vt illuminaret sedentes in tenebris, & vmbra mortis. & quoniam peccata, & prauæ affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt, & retrahunt à Christi imitatione, ideo hæc prius eradicanda ex corde erant primis illis Exercitijs, & meditationibus.

2. Heb. respondet viæ illuminatiuæ.

4 Dispositio quam B. P. N. Ignatius requirebat in ijs, qui facturi essent Exercitia huius hebdomadæ, est, vt ostendant feruorem, ac desiderium progrediendi vltcrius ad deliberandum de statu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet etiam si cuperet progredi in meditationibus, melius esset eum differre ad vnum, aut alterum mensem. Hoc enim negocium eiusmodi est, vt nisi cum feruore spiritus suscipiatur, non possit habere bonum successum: requirit enim magnum, & fortem, & constantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat.

Quænam dispositio in facientibus Exercit. requirebatur à N. B. P.

5 Verum est, quod si quis esset, à quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodum capax, vel impeditus esset statu matrimonij, posset pro eius captu, aliquid addi de sequentibus hebdomadis, vt dirigatur in statu,

Quãdo quis non est admodum capax.

in quo est, ad bene viuendum in eo.

Cum fame
relinquendi.

6 Ceteros autem melius est relinquere cum fame, vt sciant adhuc sibi restare aliquid, quod faciant. Contingit enim sæpe, vt hac dilatione experientia ipsa apertius eis detegat suas necessitates, & infirmitates; quod facit, vt deinde ardentiores, & magis dispositi redeant.

DE PRIMIS QUATUOR
Exercitijs secundæ hebdomadæ.

CAP. XIX.

1 **P**rimum Exercitium in hac secun-
 da, est de Regno Christi, quod
 tamen non cõputatur inter me-
 ditationes, quia prima est de In-
 carnatione Domini. Est igitur
 quasi fundamentum quoddam,
 aut procæmium totius huius tractatus; & sum-
 ma, ac compendium vitæ, & operum Christi Do-
 mini in eo negotio, quod ei commiserat Pater,
 de quo Esaias, * Opus illius coram eo; & ipse
 Dominus, * Opus quod dedisti mihi, vt facerem.
 Et statim addit, quid nam id esset, Clarificaui te
 super terram, manifestaui nomen tuum homini-
 bus. Vocat autem omnes homines in societate
 tanti, & tam gloriosi operis, vnumquemque
 iuxta suum gradum. Ex quo iam incipit appa-
 rere diuersitas graduum in imitatione Christi.

1. Exerc. 2.
 hebd. quid
 fit.

Esai. 62.
 Ioan. 17.

2 Dispositio autem, quæ requiritur in anima
 eius, qui facit Exercitia, hæc est, vt quantum est
 ex sua parte, tendat in id quod perfectius est, si
 Dominus dederit gratiam, & vires. Vnde aperte
 colligitur ex hoc iam loco, animam incipere
 præparari, & disponi ad electionem status, quæ
 postea suo loco expressius proponetur. Sic enim

Quæ dispo-
 sitio necessa-
 ria.

mira-

mirabili quodam artificio Spiritus sancti hic anima excitatur ad perfectionem, ut deinde hanc eandem perfectionem eliciat, & indaget in omnibus sequentibus meditationibus, Incarnationis, Natiuitatis, & aliarum; & ita perfectionis semina, quæ hic sparguntur, per illas deinde meditationes latenter crescant, & promoveantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc bene notandum est Instructori pro sua directione, non quod de hoc monere debeat Exercitantem, sed potius sinat res ipsas per se in eius anima operari, vimque suam exercere.

Cūl danda hæc meditatio .

3 Neque hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, sicut etiã quæ deinde sequitur de duobus vexillis, tradi possit etiam ijs, qui nō sunt facturi electionem, quoniam etiam hi ea iuuari possunt: si quidem in genere tantum agunt de ijs, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoque fieri possunt in Dei obsequio pro cuiusque capacitate.

Quare in 2. hebdomada vnum præludium .

4 In hac secunda hebdomada notandum est, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada, primum præludium sit constitutio loci, hic ante constitutionem loci ponitur quædam repræsentatio historię, seu mysterij quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligendum est, ut tunc immorari debeamus in meditando illo mysterio, sic enim nihil differret præludium à meditatione; sed ita est accipiendum, ut in primo illo præludio propona-

ponatur historia generatim, & quasi tota in cō-
muni, vt sciatur materia, de qua tunc cogitan-
dum est, & anima incipiat in ea actuari, & ad eā
eleuari: deinde vero in ipsa meditatione incipiat
in singulis eius partibus immorari, easque pon-
derare, & penetrare. Vt cum quis conijcit ocu-
los in tabulam aliquam pictam, in qua sit varie-
tas rerum pictarum, prius vnico intuitu omnia
confuse cernit, & scit quid in ea tabula continea-
tur: postea vero figit oculos in singulis particu-
laribus rebus, quæ ibi pictæ sunt, easque figil-
latim melius, & accuratius perpendit.

5 Quod autem attinet ad puncta harum
meditationum, sumenda erunt in fine libelli
Exercitiorum, vbi mysteria vitæ Christi ordine
posita sunt, distincta fere singula tribus punctis:
etsi simplicioribus, qui ea non legerint, aut le-
gere non possint in Euangelijs, explicatius tradi
oportebit, addita breui declaratione, vt dicitur
secunda Annotatione ex viginti. Vnde quod in
meditatione Incarnationis, & Natiuitatis etiã
dicitur de contemplandis personis, & earum ver-
bis, & operibus, intelligi debet, referendo ad il-
lam, quam diximus distributionem, quæ in fi-
ne libri ponitur, nempe cogitando hæc in sin-
gulis punctis, vt occurrunt ordine suo; non au-
tem quod necessarium sit omnes prius personas
totius mysterij, deinde omnia verba eiusdem,
ac demum opera separatim meditari; hoc enim
præsertim in quibusdam meditationibus, pare-

Vnde sumē-
da puncta
harum me-
ditationum.

ret confusionem.

Cur medi-
tatio in pun-
ctis.

6 Quare hoc tantum voluit B. P. Ignatius, regulam dare in singulis punctis, quo meditantis intentio ferri debeât, primum quidem in ipsas personas, quæ in illo puncto occurrant, tum ad verba, si prius verba, vel ad facta, si prius occurrant facta. Et ita absoluto vno puncto transeat ad illud, eundem ordinem in eo seruando.

Alia præte-
rea addi pos-
sunt puncta.

7 Ceterum etsi hic tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur, quin possint etiam addi alia puncta, vt v. g. cogitationes, & affectus personarum interiores, tum etiam virtutes, & præterea modus, & finis mysteriorum, quæ occurrunt, causa item, & effectus, tempus, & reliquæ circumstantiæ, vt fecundior sit meditatio, & maior eius fructus.

DE QUINTO EXERCITIO

secundæ hebdomadæ, quod est, applicatio sensuum.

C A P. X X.

EXercitium quintum, quod est applicatio sensuum, est facile valde, & vtile, imaginando nos videre personas & audire verba, aut strepitum si qui fit, vel tangere, aut osculari siue loca, siue personas, quod tamen fieri debet cum omni reuerentia & modestia, ac timore. Olfactum B. P. N. Ignatius refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, & gustum ad gustandum eius dulcedinem, quod vtrunque significat præsentiam quandam rei, vel personarum, quas meditamur cum gustu & amore earum tenero.

2 Quod autem hic dicitur facta meditatione Incarnationis, & Natiuitatis, faciendam deinde separatim hanc applicationem sensuum. intelligendum est idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Christi. Quod non ita accipiendum est, quasi hanc applicationem debeamus habere seiunctam ab omni materia meditationis, sed vt præcipuus scopus circa mysterij considerationem sit sensuum applicatio.

Dif-

De 5. Exer. videlicet de applicatione sensuum.

Intelligentia illius notandi post meditat. de Incarn. & Natiu. faciendam esse applic. sensuum.

In quo dif-
fert applica-
tio sensuum
à meditatio-
ne .

3 Differt autem applicatio ista sensuum à meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, & magis versatur in ratiocinatione, & omnino est altior: discurret enim per causas illorum mysteriorum, & effecta, & in eis inuestigat attributa Dei, vt bonitatem, sapientiam, charitatem, & reliqua. At vero applicatio non discurret, sed tantum inhæret in illis sensibilibus, vt in aspectu, & auditu, & reliquis eiusmodi, quibus fruitur, & delectatur cum profectu spirituali.

Eius duplex
utilitas.

4 Est autem eius duplex utilitas, interdum enim cum anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur paulatim disponitur, & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contra, anima iam impingua- ta, feruens deuotione ex cognitione illorum mysteriorum altiorum, descendens deinde ad hæc sensibilia, in omnibus inuenit pastum, & consolationem, & fructum ex abundantia amoris, qui facit vt minima quæque, ac vel ipsi nutus magnifiant; & materiam amoris, & consolationis præbeant.

Vnde su-
menda Chri-
sti mysteria.

5 In mysterijs Christi tradendis debet Instructor ea desumere ex ipso libro Exercitiorum in fine, vbi, vt dictum est, descripta sunt cum suis punctis. Quare qui magis versati sunt in meditando, ijs satis erit dictare, vel dare in scriptis puncta, vt ibi habentur, admonendo, vt semper eandem formam teneant, quam

quam prima die . Cum alijs autem minus ver-
satis oportebit ad particularia magis de-
scendere , accommodando præludia
ad materiam , & introducendo
eos , vt sciant sibi propo-
nere personas cum
suis circumstan-
tijs , tum
ea-
rum verba , & fa-
cta , &c.

..

DE MEDITATIONVM HORIS,

lectione spirituali, & eo qui exercetur visitando.

CAP. XXI.

Ex notabili
vnico in die
secundo, 2.
hebdomad.

Exercitanti
quando dan
da relaxatio.

I qui se exercet, fatigatus videatur, immo etiam si non adeo fatigatus sit, tamen vt melius durare possit, expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditando, & tunc omitti poterit meditatio, quæ fit media nocte, & retineri aliæ quatuor horæ.

De lectione
in 2 hebdomad.

2 Potest etiam in hac hebdomada, & sequentibus post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed eiusmodi, qui pietatem potius nutriat, quam intellectum nouitatibus exercent, vt sunt aliqua ex operibus Sancti Bernardi, vel Gerson de Imitatione Christi, vel Granata. * Si vero liber hic contineret aliquem tractatum de Christi mysterijs, non expediret, vt ea legerentur, de quibus postea faciendæ sunt meditationes, sed de quibus iam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ.

Ex notab. 1.
2. heb. post
meditat. 1.
diei.

Quando vi-
sitandus.

3 Quod attinet ad visitandum eum, qui exercetur, semel saltē esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes, & perplexitates, quæ crebriorem visitationem requirunt.

DE ELECTIONE, QUANTI
momenti sit, & quis ordo in hac ma-
teria seruandus.

C A P. XXII.

IN omnibus Exercitijs nullus est
difficilior locus, aut qui maio-
rē dexteritatem, & discretionē
spiritualem requirat, quam ele-
ctionis: quoniam hoc tempus
expositum est diuersis motibus
animi, & sæpe etiam erroribus, cum homo non
solum à malo vincatur, sed plerumque etiam
boni, & recti imagine fallatur.

Electionis
difficultas.

2 In hac ergo materia illud ante omnia in-
telligendum videtur, & ante oculos tenendum,
quanti referat eligere statum vitæ. Nam si
homo, vt rationalis, debet omnino suis actio-
nibus ponere finem congruentem rationi, Chri-
stianus autem debet omnia opera sua dirigere
ad finem supernaturalem: si hæc ergo in singu-
lis actibus fieri debent, quanto magis in ca-
piendo statu, ex quo scilicet consequuntur fere
omnia opera vitæ nostræ, ita vt, si finis ipsius
status sit vitiosus, ea etiam quæ ad finem con-
sequuntur, oportet esse vitiosa.

Attenden.
electionis ne-
cessitas, &
grauitas.

3 Deinde vt in corpore animantis plura
sunt membra, neque omnia membra sunt ocu-

Indifferen-
tia ad ele-
ctionem.

1. Cor. 12. Ius, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus, ita in hoc corpore Ecclesiæ oportet esse varios gradus, & status. Huius autem diuisionis, & partitionis auctor est Spiritus sanctus, ad quem pertinet singulis suum locum tribuere. Vnde Apostolus eodem loco, Diuisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus; & diuisiones ministratorum sunt, idem autem dominus; & diuisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Ex quo constat, vt famuli à suo domino, suo quisq. operi, ac muneri destinantur; sic homines à Deo: ac proinde non debere hominē impedire in se ipso id, quod Deus in eo, & de eo agere vult; sed oportere vt ei fideliter seruiat in quacunque re eius maiestas voluerit.

Vtilitas talis electionis. 4 Accedit etiam propria vtilitas, eaq. magna, quoniam pertinet ad salutem æternam. Nam etsi Deus nemini negat auxilium necessarium ad salutem, tamen non est dubium, quin ijs multo abundantius gratiam suam, & lumen, atque opem communicet, qui non se in aliquem vitæ statum ex libito suo intruserunt, sed eum elegerunt, quem præmissa diligenti consideratione putarunt esse iuxta Diuinum beneplacitum.

Dei non autem nostra sequenda voluntas. 5 Denique si nos in tanta re nostro iudicio, ac placito gubernare velimus, facile in maximum & maxime perniciosos errores incidemus: si vero Dei voluntatem executi fuerimus, ille vt pater, & creator noster, nihil de nobis statuet, quod nobis vtile, & salutare non sit, immo vero

etiam

etiam aptum, & accommodatum nobis, quoniam ipse noscitur figmentum nostrum.

6 Hæc igitur, & alia in hanc sententiam, non solum Instructori utilia erunt, ut in hoc negotio magnum studium adhibeat; sed multo magis ei, qui facit Exercitia, ut videat quo animo aggredi debeat rem adeo necessariam.

Hæc omnia suggerenda.

7 Igitur, ut in hoc tractando aliquis ordo seruetur, primo dicemus quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur; secundo

Partitio sequentium capitum.

quales ij qui eos dirigunt; tertio

quæ sint res, de quibus est ele-

ctio; quarto quæ in ea

regulæ seruandæ;

quinto, quis

fit or-

do, & praxis electio-

nis facien-

dæ.

*QVALES ESSE DEBEANT, QUI
ad electionem admittuntur.*

C A P. XXIII.

Quinam ad
electionem
admittendi.

Irca primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, vt coniugati, aut religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum iuuari debent, vt in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensura gratiæ, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, vt habetur in septima parte Const. c. 4. lit. F. vbi dicitur, quod non nisi paucis, iisque huiusmodi, vt ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur. Igitur qui vel incapaces essent huius perfectionis (cuiusmodi sunt leues natura, & inconstantes, quos in primis explorare oportebit, nec vilo modo admittere ad electionem; aut quos constet habere passiones quasdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles) non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdam gratiæ, vt hæc omnia suppleret.

Necessariū
est desiderium
& petitio.

2 Secundo, præter naturam, & mores aptos, requiritur etiam vt ille cui datur electio, eam
ipse

ipse desideret, & petat. Et hoc omnino necessarium est; & nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri & obtrudi non cupienti. Nam præterquam quod, qui sic affectus est, omnia quæ ei dicentur, cum suspitione accipiet, & ideo ijs iuuari non poterit; est etiam ea causa, quod in electione facienda multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona, & feruens est. quare multo erunt maiores, cum voluntas languet, & ideo nunquam eas superare poterit.

3 Tertio valde expedit, vt qui ingreditur electionem, studeat esse liber ab omni affectu inordinato, & plane ad omnia indifferens: ad hoc vero vnum inclinatus, vt sanctum Dei beneplacitum sequatur, quodcunque illud esse cognouerit. Quare si cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minus autem ad paupertatem, non esset bene dispositus, nec sperandus esset bonus exitus in electione. Ille enim affectus auersus à via perfectiori, & ad imperfectiorem conuersus intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui consentaneas. Ac cum, vt dici solet, quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facile fieret, vt existimaret illam esse Dei voluntatem, quæ est ipsius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorum, aut saltem ad secundum, cui comparando seruiunt meditationes de Vexillis, & de Tribus classibus, &

Electurus fit
ab omni af-
fectu liber.

aliæ, de quibus infra dicetur: & ideo esset in ijs meditationibus diutius retinendus, vt paulatim disponatur ad hoc æquilibrium animi, partim conando propria diligentia, partim id à Deo petendo feruentibus orationibus. Quod si ad hanc resignationem, & indifferentiam non peruenierit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est. & tunc si ita expedire videbitur, procedendū in reliquis Exercitijs faciendis, vt si fieri potest, per ea ad maiorē maturitatem perducat, vel post breue tēpus finis eis imponendus.

Quæ nam
optima dispo-
sicio ad ele-
ctionem.

4 Quarto omnium optima est illa dispositio, vt non modo non magis propendeat ad terrena retinenda, sed quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id, quod perfectius est. Nam licet re ipsa non id electurus sit quia fortasse Deus non eum vocet ad talem statum, tamen nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale desiderium; ac proinde in his Exercitijs semper proponitur via perfectior, tamquā magis optanda, & à Deo petenda. In quo valde notanda est sententia quadā B.P.N. Ignatij, quæ inuenta est in quodā eius scripto, vbi ita ait, Debere instructorem ita disponere eum, qui est in Exercitijs, vt omnino resignatus sit, tam ad cōsilia sequenda, quam ad præcepta, immo vero quantum in ipso est magis inclinatus sit ad cōsilia, si id maius Dei obsequium fuerit: & addit, Maiora utique signa requiri ad statuendū, quod ea sit Dei voluntas, vt quis in eo statu maneat,

in quo satis sit seruare præcepta ; quam vt viam consiliorum ingrediatur , quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus est, at vero in illo statu magna ostendit esse pericula .

5 Ultima est ea dispositio, quam idem B. P. Ignatius eodem loco præcipit, nempe, vt qui facit electionem, colligat se totum intra se, & toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus alijs rebus, nihilque velit videre, aut audire, quod non de sursum sit. Quibus verbis duo indicantur, primum, vt anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc vnum agat, & huic vni intenta sit, ceteris omnibus negocijs à se reiectis. Alterum est, * vt in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non sint è cælo, idest, nullas admittat, quæ sapiant carnem, & sanguinem, aut aliquid humanum, ac terrenum, quia omnia manare debent ex vno illo principio, quod est desiderium gloriæ Dei, & exequendi eius voluntatem. Hic enim est verus ille sumptus ad ædificandam turrin, de qua est in Euangelio, & hoc magnam animæ fiduciam affert, quod Deus non sinet eam decipi, quia cum eum in toto corde, & in veritate quærat, nunquam se Deus ab ea auertet, cuius scilicet tanta est bonitas, & amor in suam creaturam, vt etiam occurrat sæpe non quærentibus. Quod licet ita sit, & ea sit perfecta electio, ad quã solius Dei amor impellit, tamen si præcipuus quidem esset amor Dei,

sed

Ultima dispositio est N. B. P. Ignatij.

Annot. 16. ex 20.

sed præter illum aliquid etiam accederet, quod eodem inclinaret modo non repugnans Dei legi, ac voluntati, & ex sua natura bonum, utputa consolatio propria, & quies spiritalis, ratio valetudinis, aut aliquid eiusmodi, non propterea improbanda esset electio.

Hæc tamen oporteret semper minus

esse præcipua, & minus præcipue mouere, & hæc ipsa ad Dei amorem referri.

Q V A L I S E S S E D E B E A T
qui dirigit electurum.

C A P. X X I V.

Irca secundum, officium eius, qui tradit Exercitia, in hoc particulari negotio, est cooperari motioni diuinæ, eamque non præire, sed sequi; & ad hoc disponere animam eius qui facit

Secundum officium tradentis exercitia.

Exercitia, remouendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnã, vel ad aliam partem vt dicitur in 15. annotat. ex prioribus. Etsi enim ex natura sua licitum est, ac meritorium etiam hortari ad perfectiora, tamen vt eiusmodi deliberationes solidius fiant, & sine vlla humana persuasione; multo melius est permittere, vt solus Deus cum sua creatura tractet, nec aliquis tertius intercedat: & hoc maxime in Exercitijs, vbi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est, quia electio tantæ rei, vt est status vitæ, non debet niti persuasione, aut inductione humana, sed sola Dei voluntate, alioqui metuendum esset illud, quod Dominus dixit, Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cœlestis, eradicabitur. Et cū in eiusmodi via per se ardua,

Matth. 15.

& dein.

& deinde dæmonum inuidiæ exposita, sine dubio secuturæ sint multæ tentationes, ac difficultates; non potest vllum auxilium, ac subleuatio expectari ab homine, qui nos induxit, nisi leuemus oculos nostros in cælum, & dicere possimus, Dominus solus dux meus fuit, quoniam iuxta Apostolum sperandum est, Eum qui dedit velle, daturum etiam perficere, & confirmaturum vsque in finem.

Phil. 2.

Annot. 15.

ex 20

Indiff. etiam
dantis exer-
cicia.

2 Ex quo colligitur, * eum qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferentem esse, vt fideliter peragat opus, quod ei commissum, & creditum est; idque tantum respiciat, & cupiat, vt Dei voluntas, & beneplacitum compleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio. hoc enim est immittere falcem in messem Dei. & præterea posset aliquando præbere materiam tentationum exercitanti, quia maneret semper aperta damoni hæc porta suggerendi, quod hominis instinctu ad religionem inductus esset. Persuadeat autem sibi, illud tutum fore, ac sine periculo, quod indagauerit iuxta regulas sanæ electionis. Tantum diligens sit in subleuando, ac dirigendo, quem Dominus eius curæ ac fidei commisit.

Eiusdem vi-
gilant. a.

3 Vigilet in detegendis fraudibus, & parallogismis dæmonis, quoniam ex falsis principijs, qualia ille suggeret, sequetur non nisi falsa conclusio.

Ani-

4 Animaduertat etiam contingere saepe, **Ut debet ite-**
vt quis ingrediatur in electionem cum optima **gredi in ele-**
dispositione, & tamen in ipso articulo eli- **ctionem.**
gendi insurgat in ipso aliquis sinister
affectus, qui omnia perturbet,
& suffocet bonum semen:
& ideo cautus sit,
& industrius
ad hæc
omnia tum prouiden-
da, tum præca-
uenda.

* *
*

QVAE SINT RES DE
quibus est electio.

C A P. X X V.

Electio sit
bona.

Ex introdu-
ctione ad eli-
gendarum
rerum noti-
tiam.

Versatur cir-
ca duo.

Si consilia
sequenda,
quid agen-
dum.

Si in religio-
nem ingre-
diendū, quæ
nam eligen-
da.

Temporis
electio.

Quid cau-
endum in ele-
ctio. relig.

Irca tertium, illud certum est rem
omnem, * quæ sub electionem
cadat, oportere esse bonam, siue
sit negocium aliquod particula-
re, siue status totius vitæ.

2 Electio autem status ver-
satur circa duo, sit ne manendum in præceptis,
an progrediendum ad consilia.

3 Si consilia sequenda, num in religione,
an extra eam. Quanquam enim vix iam extra
religionem seruari possunt, tamen potest esse
talis natura, vt non sit valde idonea ad commu-
nitatem vitæ, & obedientiam, & tamen possit
seruare paupertatem & castitatem.

4 Tertio si in religione, restat etiam in par-
ticulari quis ordo eligendus, quia alios vocat
Dominus ad maiorem solitudinem, alios ad iu-
uandos proximos, & ipsa naturalis complexio
vel corporis, vel etiam animæ alia alij institu-
to aptior est.

5 Quarto electa peculiari religione, deli-
beratur etiam de tempore, & de modo id exe-
quendi.

6 In eligenda hac autem vel illa religione,
cauen-

cauendum est primo, ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat obseruantia. secundo inter illas ipsas, in quibus viget obseruantia, præferenda est ea, cuius institutum sit perfectius: in quo dijudicando est optima doctrina S. Thomæ 2. 2. quæst. 188. artic. 6. & habenda est maxime ratio personæ, non solum iuxta vires & propensionem, sed etiam iuxta dotes, & talenta, quæ habet propter maius Dei obsequium.

7 In tempore autem exequendi diuinam vocationem est interdum peculiaris difficultas, quoniam in his, quæ repugnant sensui, solet, humana infirmitas procrastinari quantum potest, & causas morarum innectere, seque ipsam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est hanc ipsam difficultatem proffigare in Exercitijs, & cogitare quod ait sanctus Ambrosius, Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum, relictis statim retibus, & patre: valetque illa ratio, Si aliquando, cur non modo? & si non modo, fortasse nunquam. Nunc enim recens est Dei motio, & eius auxilium, postea vero facile fieri potest, & fit quotidie, vt refrigescat hic spiritus, & sic multo difficilius erit resistere pugnae carnis, & diaboli. Et hæc de electione consiliorum.

8 Si quis vero eligat seruare precepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in qua

Difficultas
vocationem
exequendi.

Quid si eli-
gat seruare
præcep.

qua ratione viuendi ea seruet . quæ singula discutienda sunt, vt eo melius, & cum maiori luce vita instituat^{ur}.

In alijs particularibus vtendum iisdem regulis .

9 Denique in alijs particularibus negocijs vt in suscipienda aliqua re, vel non suscipienda, vtendum est his iisdem regulis, sumendo scilicet eam partem ipsarum, quæ sufficit pro qualitate rei . Modus autem, seu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus, est omnia metiri ex Dei honore, nullo habito respectu ad proprias commoditates, maxime temporales, vt intentio semper in Deum recta sit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

••

DE TEMPORIBUS TRIPLICI

ad electionem recte faciendam.

CAP. XXVI.

Irca quartū declaranda sunt tantum tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exercitiorum: nam his bene cognitis, nihil fere aliud desiderari posse videtur: Tempora autem

Tria tempora electionis.

dicuntur, quia cum tales anima motiones sentiat quales ibi describuntur, tunc aptum est tempus, & opportunum electioni: Ac de primo quidem tempore pauca sunt dicenda, cum scilicet adeo clare constat de Dei voluntate, ut ne dubitari quidem de ea possit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthæi, & Pauli. Et quamvis iam non cōtingant eiusmodi vocationes ita miraculosæ, tamen & legimus, & videmus quasdam, quæ quodammodo ad eas videntur accedere tanta claritate, & satisfactione spiritus, tamque certa illustratione diuinæ voluntatis, ut ne in has quidem videatur cadere posse dubitatio. Sed hæc vocatio nimis extraordinaria est, nec cadit sub regulam, & ideo nec à Deo petenda, aut expectanda est: & ob hanc etiam causam, cum tam raro accidat, non multum est in huius primi temporis consideratione insistendum, & obi-

ter duntaxat declarandum ei, qui facit Exercitia.

Secundum
tempus ma-
gis ordina-
rium.

2 Secundum igitur tempus est magis ordinarium, cum scilicet animus inspirationibus & motionibus internis agitur, iisque tam efficacibus, ut sine ullo intellectus discursu, aut fere nullo, voluntas feratur ad Dei seruitutem, & ad perfectionem.

Tertium té-
pus.

3 Tertium tempus est, cum intellectus ratiocinando, & ponderando rationes pro vna, & altera parte, veritatem clarius aspicit, & veluti lumen voluntati præfert, ut voluntas id demum eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit iudicatum.

COMPARATIO SECUNDI
temporis faciendæ electionis cum tertio.

C A P. X X V I I.

I Taque etiam si hæ duæ potentia
 animæ ita coniunctæ sint, vt vna
 sine altera in eligendo operari
 non possit: est tamen hæc diffe-
 rentia, quod in primo & secun-
 do tempore voluntas præcedit,
 intellectus vero sequitur; & ab ea trahitur sine
 vilo suo discursu, aut cunctatione: in tertio au-
 tem præcedit intellectus ipse, tamque multas ra-
 tiones voluntati proponit, vt eam extimulet,
 & impellat in eam partem, quam iudicat me-
 liorem. Et quidem hoc supposito, quod motio
 illa sit immediate à Deo, sine dubio excellen-
 tior via est, & altior, cum voluntas diuinitus
 illustrata præcedit ac trahit intellectum: quia,
 etiam Aristoteles, vt refert S. Tho. ita ait: Illis
 qui mouentur secundum instinctum diuinum,
 non expedire consiliari secundum rationem hu-
 manam, quia mouentur à meliori principio,
 quam sit humana ratio. Sed posterior via,
 nempe per ratiocinationem, & discursum, est se-
 curior, & tutior.

Differentia
 volūtatis &
 intellectus
 in electione.

2 Pro notitia autem primi & secundi tem-
 poris, quando scilicet vt dictum est, anima affla-

Quid in 1.
 & 2. tempo-
 re.

tu diuino permouetur, declarandum est exercenti se, quid sit consolatio, & quid desolatio, de qua vtraque agitur in tertia, & quarta regula discernendi spiritus.

Quid sit consolatio.

3 Hæc autem consolatio non est habitus, sed veluti spiritualis passio data supernaturaliter; cuius natura est, vt dum præsens est, facile exerceantur actus virtutis; immo cum delectatione & gustu, & cum inflammatione affectus: contra vero facit, vt opera carnis desipiant, & insuauia videantur. Eius partes, vel modi varij sunt, vt pax, & quies quædam interior, gaudium spirituale, lumen, & clarior cognitio rerum diuinarum, lacrymæ, mentis eleuatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum æternarum, conuersio ad cælestia, calor sancti amoris, & si qui sunt similes alij effectus vel affectus, qui sunt omnes à spiritu bono.

Quid desolatio.

4 Desolatio contra est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus vel personis, amor rerum inferiorum, ariditas, depressio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ sunt omnia à spiritu malo.

Quæ obseruanda in his temporibus electionem scuro.

5 Hoc igitur posito, ad cognoscendum, vtra ex duabus partibus, de quibus consultatur, magis placeat Deo; debet homo in se ipso notare, & animaduvertere, quando sentit consolationem, ad quam partem eum inclinet consolatio, & tranquillitas animæ: & contra desolatio cum eam sentit, ad quam partem eum magis inclinet

net

net. Et cum his temporibus contrarijs videat se moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, nasci id ex principijs contrarijs. Proprium enim est spiritus mali, inuadere animam tempore desolationis, eamque obruere pusillanimitate, & tristitia, & torpore. contra vero proprium est boni spiritus, afferre animæ lætitiā, & tempore lætitiæ cum ea tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat, vt constat ex regulis discretionis spirituum, præsertim quæ huic secundæ hebdomadæ conueniunt, quæ valde opportuna sunt hoc tempore, & sine illis fere ambulabitur in tenebris.

6 Est etiam altera quædam praxis huius rei quam ponit B. P. N. Ignatius illa similitudine eius, qui præsentat Principi suo genus aliquod cibi, vt exploret quam ei arrideat. Sic anima cum profunda humilitate, & feruenti amore, ac desiderio gratificandi Deo, offerat ei diuersis temporibus modo vnā modo alteram rem, obseruans quænam ex illis à Deo magis accipiatur & admittatur, dicens semper, Domine quid me vis facere? Quod non solum ore, aut leuiori mentis affectu, sed toto corde, & multis cordibus, si tot haberet, ei dicendum, & sentiendum est.

7 Porro inter alia iudicia diuinę voluntatis vocantis ad statum perfectiorem, illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tantum pecuniæ spiritualis, quantum necesse sit ad ædifi-

Similitudo
B. P. N. Ignatij.

Optimum
signum Dei
vocantis ad
perfectiorem.

candam hanc turrim Euangelicæ perfectionis, idest, si sentit labores huius vitæ, qui alijs ita graues videntur, & ipsimet antea ita videri solebant, nunc leuiiores, & faciliores reddi, sic vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, castitatis obseruantia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeo grauis ei videatur, vt de se ipso scribit S. August. in libris Confess. Secundum est indicium, si hæc cogitationes pergunt semper mouere ad bonum. Satanas enim licet ab initio dissimulet, in progressu tamen non potest diu se celare, quin incipiat depromere suum venenum.

Vbi nam-
igitur de si-
gnis boni, &
mali spiritus.

8 Denique de eiusmodi signis boni, vel mali spiritus optime, & valde dilucide agitur in regulis discretionis spirituum posterioribus lib. Exercitiorum: agit etiam Gerson in libro de probatione spirituum, & Bonauentura de processu relig. c. 18.

Quando ad
3. tempus
progre-
dium.

9 Atque hæc hæctenus de primo & secundo tempore electionis. in quo si ita constet de diuina voluntate, vt anima plane confirmetur, & stabiliatur, nec desideret maiorem certitudinem, potest hic conquiescere: sin vero non sufficiat, poterit progredi ad tertium tempus.

DE MODO PRIORIS

& posteriore bonæ electionis.

faciendæ.

C A P. X X V I I I.

Tertium tempus in libello Exercitiorum duobus modis distinguitur, qui vocantur modus prior & modus posterior bonæ electionis; prior sex punctis, posterior quatuor regulis cōtinetur.

Quot modis tempus 3. distinguitur.

Si ergo in priori non fiat electio, veniendum est ad posteriorem, qui est vltimus modus, qui in hac materia tradi possit.

2 Pro his autem duobus modis bene eligendi, sicut etiam omni tempore quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis non est locus electionis, cum scriptum sit Eccles. 2. Ne festines in tempore obductionis. quare qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset, vt progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferueat, & redeat serenitas, quoniam dū turbida est aqua, nihil in ea perspicitur potest.

Quid in his modis eligendi requiratur.

3 Supposita ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur, & singula bene æstimanda, & examinanda, vt videatur quæ nam præponderent.

Posita animi tranquillitate quid faciendum.

Rationes vn
de petendæ.

4 Tantum illud obseruandum, & actuan-
dum hic, quod supra attigimus, nempe has ra-
tiones, quæ ad deliberationem adhibentur, de-
bere omnes proficisci ex illo principio Diuini
obsequij; nec admittendos esse in hac consulta-
tione respectus humanos, aut terrenas cogita-
tiones.

5 Notandum est etiam, quod hi duo modi
quibus tertium tempus distinguitur, non solum
tunc adhibendi sunt, cum in secundo tempore
nihil conclusum est; sed etiam si facta sit electio
confert ad eam magis confirmandam, & stabi-
liendam. Si enim anima certa esset, quod illa
motio secundi temporis esset à Deo, sine dubio
nihil ei esset amplius requirendum: sed quia

2. Cor. II.

Angelus satanæ transfiguratur se aliquando in
Angelum lucis, ideo hæc generalis regula esse
debet, valde periculosum esse, cum homo vult
se gubernare tantum per motus voluntatis, &
sensus quosdam interiores, non adhibendo con-
siderationem debitam. Et ideo probatio & exa-
men fieri debet per lumen, quia, vt dicit Apo-
stolus,

Ephes 5.

Omne quod manifestatur, lumen est.
Hoc autem lumen post lumen fidei est etiam
ipsa humana ratio, adiuta tamen, & illuminata
lumine fidei, quæ ipsa quoque à Deo est: & non
potest vnum repugnare alteri, quia necessarium
est, vt verum vero consonum sit.

Aliud signū
mali spiritus.

6 Itaque hoc etiam signum est spiritus ma-
li, quando refugit hoc examen, quia amat te-
nebras,

nebras, & non vult venire ad lucem, * vt non arguantur opera eius. Hanc igitur ob causam hic modus eligendi securior est, quia ratio fide illuminata, & Ecclesie catholice doctrina instructa suo officio fungitur; & cum totas vires suas, & quicquid potest, exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit, quod in ipsa est.

1onn. 13.
a Ex reg. 13
ad motus a-
nimi dicer-
nendos.

7 Si vero ad has rationes adiungatur etiam experientia, quam quis habeat sue infirmitatis, vt manifeste sentiat salutem suam in seculo exponi magno discrimini, non est dubium, quin securius etiam res procedat.

Experientia
sue i. infir-
mitatis.

8 Quod si preterea rationes istae confirmen- tur per aliqua signa secundi temporis, quae superius diximus, nempe pacis, consolationis, aut gustum, tum vero anima maiorem etiam satisfactionem, & claritatem accipit.

Maius ani-
mae lumen.

9 Quæret aliquis, quid faciendum sit, si forte contingat, vt secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alteram contrariam, vel dissimilem. Respondemus esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus, & per rectam rationem, & æstimandum pondus rerum mouentium vtroque modo. Quod si constaret clare, quod ratio astipuletur electioni temporis, securius est eam sequi, quia non est certum an motio illa secundi temporis sit à Deo, & tunc maxime cum ratio aliud suadet. Contra vero si rationes, quæ tertio tempore

Quid si 2.
tempore sit
inclinatio.

mouent, essent debiles, motiones autem secundi temporis bene examinatae iuxta regulas videntur esse à Deo, & recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est præferenda: licet enim prius clare non constaret per eam de Dei voluntate, tamen rebus melius agitatis, & discussis, accedente rationis testimonio potest fieri ut constet.

DE PRAXI ET ORDINE
electionis.

CAP. XXIX.

Estat nunc vltimum, nempe to-
ta praxis, & ordo proponendi
electionem, & manuducendi eū,
qui facit Exercitia. In primis
igitur hoc valde notandum est,
quod etiam supra indicamus,
iam tum ab initio huius secundæ hebdomadæ
incipere disponi animam per meditationem il-
lam de Regno Christi, quæ mentem erigit à ter-
renis & fluxis, ad Saluatoris imitationem desi-
derandam: quæ quidem dispositio alenda est sem-
per deinceps in eo, qui se exercet, excitando eū,
& dirigendo ad id, quod perfectius est per reli-
quas meditationes, vt Natiuitatis, Circuncisio-
nis, & alias, in quibus ita instruendus est, vt con-
cipiat desiderium assimilandi se filio Dei, & præ-
terea quam maximam possit erga eum gratitu-
dinem, qui tanta nobis dedit, & tanta pro no-
bis fecit. In hac autem contemplatione de re-
gno Christi, existimandum non est, verba illa,
attestans coram infinita bonitate tua, &c. voti
vim habere, cum annotatione decima quarta
ex viginti sit peculiaris admonitio, ne quis va-
cans Exercitijs voto se facile obstringat.

Praxis ele-
ctionis.

Deinde quarto, vel quinto die inchoan-
tur

4. vel 5. die
 Machoanda
 meditatio e-
 lectionis.
 Præ lud. cir-
 ca elect. Ita-
 tum.

tur meditationes electionis per illud Exercitium
 pueri I E S V, cum remansit in templo, in quo
 ut dicitur * in libro Exercitiorum, cœpit dare
 exemplum huius Evangelicæ perfectionis, quan-
 do patre putatio, & naturali matre relictis vo-
 luit occupari in ijs, quæ æterni patris essent.

Exerc. di-
 sponendi ad
 elect.

3 Igitur ad disponendam animam electioni
 faciendæ, post hanc meditationem datur pri-
 mo Exercitium duorum vexillorum, deinde
 eodem die meditatio de tribus hominum classi-
 bus, quæ ad hoc tendit, ut iuxta eas qui in Exer-
 citijs est, se examinet, & cognoscat affectum
 suum erga res mundanas: & si in prima, vel se-
 cunda classe se deprehenderit, conetur sibi vim
 facere, ut se transferat in tertiam.

Pro intelli-
 gentia ma-
 iori trium
 classium.

4 Ad maiorem autem intelligentiam harum
 trium classium, notandum est hoc in omnibus
 supponi, modum illum, quo pecunia illa acqui-
 sita est, non esse illicitum, ita ut obliget ad resti-
 tutionem. Nam alioquin non posset homo in-
 differens esse ad eam retinendam, vel relinquen-
 dam, quod tamen dicitur in tertia classe.

Alia notan-
 da.

5 Est ergo hic modus, ut quando v. g. ali-
 quis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio af-
 fectu humano, & vitioso negociatur. Secundo
 notandum primam, & secundam classem ita
 inter se differre, quod vtraque habet quidem
 voluntatem quandam infirmam, & remissam
 exuendi affectum ad rem illam, sed prima clas-
 sis nulla vnquam adhibet media, nec cogitat de
 medijs,

medijs: secunda vero aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placeant, non autem iuxta Dei voluntatem, ac beneplacitum; & ideo videtur sibi parata omnia alia facere, præter illud, ut priuaretur re illa, quam amat. tertia porro ad hoc etiam parata est, si Deo ita placeat, idque tantum inquirat an placeat.

6 Et sic patet totam hanc meditationem eo tendere, ut ostendat animæ quam turpe, & peruersum sit, si non solum exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, & se non resignat in manibus Dei. Ex quo apparet, illam esse voluntatem admodum debilem, quia vere vult, & non vult.

Fins meditationis 3. classica.

7 Vnde quia res hæc tanti momenti est, præsertim ad disponendam animam electioni iam vicinæ, posset etiam qui Exercitia sumit, ad maiorem claritatem, præter hanc similitudinem trium mercatorum, effingere sibi alias similitudines eiusdem tenoris, ut v. g. si essent tres ægroti, qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earum amaritudinem, nec abscissionem propter dolorem. Secundus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet, ac iudicet, non eas quæ aptæ sunt eius morbo, ut v. g. si nollet abstinere à vino, aut similibus. Tertius denique se totum medico permittat, ut & dietam imperet, & vrat, & se-

Alia quoq. similitudines effingenda.

& fecet ipsa etiam membra, si opus sit.

Postea electionem facturo proponantur tres gradus humilitatis.

8 Porro simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis, & de tribus classibus, vel si ita melius videatur sequenti die, post meditationem de transitu Christi à Nazareth, & de eius baptismo; proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis, ut quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verset: simul tamen vnum, vel duo mysteria vitæ Christi eodem die sicut in reliquis diebus, meditanda sunt. Nam hi tres gradus non dantur pro certa hora alicuius meditationis, cum non contineant, nisi vnum punctum præcipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente reuoluendum est extra meditationem, imo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, ut ibidem dicitur.

DE IPSA ELECTIONE
iuxta rationem secundi temporis.

CAP. XXX.

I Is peractis accedendum iam proprius est ad electionem, & in primis declarandum præludium electionum, quod fere coincidit cum fundamento posito ante Exercitia. & ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem.

2 Interim Instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferentiam, de cuius necessitate supra locuti sumus: & si magis propendere ad imperfectiorem statum animaduertit, explicet ei illud notabile, quod est in Exercitijs post tres classes, ut scilicet qui sentit affectum repugnantem paupertati reali, petat à Deo, ut ipsum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurua flectenda est in contrariam partem, ut deinde manens in medio, fiat recta: quod præsertim locum habet in hac materia, cum illa pars sit securior, & hoc nihil impediat vel Dei voluntatem, vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito pergendum est in meditationibus mysteriorum Christi, quæ sunt in libro Exercitiorum, & simul vacandum electioni

Præ lud. electionis declarandum.

Exploranda exercentis voluntas.

ctioni, ad quam dirigendam, danda sunt tria illa tempora recte eligendi voce vel scripto, ut magis videbitur Instructori.

Quomodo
electi pera-
genda.
Ex 3. temp.
bonæ elect.

3 Electio autem ita peragenda est, non ut electurus meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis, sed post peractam vnamquaque meditationem, vel in aliqua eius parte, cum animus iam quietus est, tunc tempus proprium est agendi, & ratiocinandi circa rem propositam. Et ideo diligenter curandum est, ut meditationes, quemadmodum diximus, de Christi vita diligenter fiant suo tempore. Nam si quis omissis suis meditationibus vellet se totum dare cogitationi de electione status, non bene faceret. idque ei damnum afferret: quia per meditationes anima corroboratur, & illuminatur, & eleuatur a terrenis, vnde fit aptior ad Dei voluntatem & cognoscendam, & amplectendam, & ad superanda omnia impedimenta: & contra si cessaret a meditando, obscurior fieret, & infirmior.

Miscenda
elect. medi-
tatio.

4 Quare, ut dictum est, dandum est suum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate mysteriorum occurrunt; & suum deinde tempus electioni, ne si anima tota occupetur in hoc negotio, hæc vna cogitatio exsugatur, & exhauriat quodammodo succum & florem deuotionis, & ita reddatur languidior.

Peculiaris
modus in
elect. tenen-
dus.

5 Quod si adhuc magis in particulari quaeratur, quomodo hoc faciendum sit? dicendum, quod si in secundo tempore eligendi versetur, debet

debet qui deliberat sine vlla sua ratiocinatione, aut discursu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia: & in summa dum constitutus est ante Deum, proponere oculis mentis suæ viam consiliorum, & obseruare an sentiat in anima sua motus aliquos consolationis, aut desolationis. Deinde proponere sibi viam mandatorum; & hoc idem circa eam obseruare.

6 Nec est ad hoc necessaria particularis meditatio, vt paulo ante dictum est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus, & orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis proponendo hoc modo dicto, & obseruando motus prædictos; nihil discurrendo per se, sed tantum audiendo vocem Domini, & se ad eam audiendam, & ad motum illum accipiendum disponendo quantum poterit; maxime renouando sæpe resignationem, & desiderium cognoscendi diuinum beneplacitum, & hoc semper curando, vt cesset omnis propria voluntas, aut inclinatio.

Non est necessaria particularis meditatio.

7 Cum autem venerit Instructor, exigat ab eo rationem huiusmodi motionum: & si boni vel mali spiritus signa deprehendat, vtatur regulis de discernendis spiritibus, sed ijs præcipue, quæ secundæ hebdomadæ conueniunt: & declaret ei quantum satis esse iudicabit ad ipsum dirigendum vel erigendum si opus fuerit. Et si bene procedere hac via videbit, alia medi-

Exigenda ratio motionum exercitantis.

ratione proposita hortetur, vt eandem viam
teneat circa electionem propositam, vt ex-
periatur an durent eadem motiones,
an alia contraria succedant.

quod si contraria occur-
rerint, conetur di-
scernere per
præ-
dictas regulas, quæ sint
bonæ, quæ
malæ.

DE ELECTIONE IUXTA
priorem & posteriorem modum.

C A P. XXXI.

In hoc secundo tempore non con-
ficitur electio, quia qui exerce-
tur, nullam notatu dignam mo-
tionem in se sentit, vel sentit in
vtramq. partem; adhibendi sunt
modi tertij temporis, prior, &
posterior, qui declarandi erunt, vt cum priori
modo aliquid constituerit, idem deinde expen-
dat posteriori: & si idem resultet ex vtroque,
id bonum signum est bonæ electionis.

2 Hoc autem tertio tempore poterit dari
vna tantum meditatio ex ijs, quæ secunda heb-
domada proponuntur cum sua repetitione, vt
reliquum tempus impendatur electioni. idque
videtur innui in libro Exercitiorum per exem-
plum contemplationis baptismi, quæ ponitur
quinta die. Quanquam cum hoc non præci-
piatur, credi potest quod permittitur Instru-
ctori, vt vnâ vel duas in die det meditatio-
nes, vt viderit exercitanti magis profuturum,
pro difficultate quam sentiat, & prout indigeat
tempore ad faciendam hanc discussionem.

3 Monendus etiam erit, vt notet scripto ra-
tiones, quæ se offerunt pro vtraque parte, idq.

Quid si hoc
secundo tem-
pore non
conficitur ele-
ctio.

Vna deus
meditatio
tertio tem-
pore.

Notet scri-
pto rationes.

seorsim. Nam rationes omnes cuiusque partis simul collectæ magis veritatem ostendunt, & maiorem vim habent ad mouendum. Has vero cum Instructore conferre debebit, vt ab eo melius dirigi possit.

Non obruen-
dus exerci-
tantis ani-
mus.

4 Porro illud etiam cauendum Instructori, ne in hoc negotio per se tam difficili, & laborioso nimis obruat exercitantem, nec semper eum stimulet, & fatiget: quin potius sinendus est aliquando respirare, ne semper affligatur, aut absorbeat tristitia, aut tædio, & desperatione abijciat se ipsum. quod tunc maxime metuendum est, cum præter propriam infirmitatē, & repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes. difficile est enim releuare eiusmodi cor, cum semel conciderit.

Vt sustinen-
dus qui non
prompte vo-
cationi diui-
næ respon-
det.

5 Immo vero etiam si quis cerneretur minus prompte respondere diuinæ voluntati, nec se vincere, vt deberet, sustinendus tamen patienter esset, & expectandum, vt paulatim, & quasi pedetentim superet obices illi oppositos. & in hoc etiam imitandus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia suauiter disponit, & longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

Tempore
electionis
nullum vo-
tum emitten-
dum.

6 Denique hoc etiam aduertendum, quicquid eliget secundo, vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annot. decima quarta, & præsertim in secundo tempore. Sæpe enim in illo calore, vel consolatione fiunt vo-

ta, quæ deinde displicent. & hoc præsertim
 seruandum cum ijs, qui natura sunt feruenti,
 & præcipiti, vel parum stabili. Sed tamen si
 electio facta esset maturo consilio, vt cum ma-
 gna claritate, & indicatijs haud obscuris diuinæ
 vocationis, præsertim si ætas, aut natura
 hominis non esset suspecta, & hic
 suam electionem voto firmare
 cuperet, vt se melius muni-
 ret contra oppugna-
 tiones carnis,
 & mun-
 di,
 & Satanæ; non potest Instructor,
 nec debet eius deuotio-
 nem impedire, sicut
 nec ad id vlla ra-
 tione im-
 pelle-
 re.

DE ORATIONE POST FACTAM
electionem.

C A P. XXXII.

Quid post
electionem
factam per
agendum.

1. Iltimum est in hac electione id, quod in libello Exercitiorum ponitur in ultimo puncto, ut homo post conclusam electionem ad orationem se conferat. Quo tempore si senserit mentem

suam confirmari in electione iam facta, sentiendo in se motiones aliquas, vel illustrationes desuper immixtas, ita ut Deus approbare videatur quod factum est, & promittere vires ad exequendum; id est optimum indicium, & haberi debet tanquam sigillum totius electionis.

Quid cum
electio à ma
lo spiritu cen
satur.

2. Si vero motiones, vel affectus, vel illustrationes intellectus eiusmodi essent, quæ infirmarent electionem factam; & examinatae iuxta regulas suprapositas, viderentur à malo spiritu, vel saltem essent dubiæ, non est mutanda electio.

Quid si sit à
bono spiritu.

3. Si autem clare appareret esse à bono spiritu, signum est discursum non fuisse bonum, & electionem denuo faciendam.

Quid si in
oratione ni
hil notabile
acciderit.

4. Quod si in hac oratione nihil in vtravivis partem notabile accideret, nec in affectu, nec

in

in intellectu, & voluntas eligentis in suo proposito perseverat; non est electio in dubium reuocanda, sed ita putandum est voluisse Deum per discursum rationis voluntatem suam inueniri.

QVID AGENDVM INSTRVCTORI

cum sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

C A P. XXXIII.

Quid cum
exercens hal-
lucinatur.

Eterum illud quoque interdum contingere solet, vt Exercitia sumens hallucinetur in electione facienda; & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter demonis de-

ceptionem, vel propter propriam infirmitatem imperfectiorem eligat, idque à Spirito sancto esse putet, nec ab eo dimoueri pouit.

Erigendus
est.

2 Tunc igitur prudentiæ est, vt instructor non multum reluctetur (quod frustra faceret) sed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ac potius ostendat sibi non valde satisfacisse, sed sperare, quod progressu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem suam, & sic eum relinquat aliquantum dubium, & incertum de tali electione. deinde etiam instruat quomodo disponere se debeat, ne aditum claudat diuinæ luci.

Sæpe extra
Exerc. veri-
tatem agno-
uerunt.

3 Sæpe enim experientia monstrauit quosdam, qui ipso conflictu Exercitiorum succubuerant; deinde extra Exercitia commodius veritatem agnouisse. idque ex iisdem principijs, quæ

quæ hauserant in ipsis Exercitijs : siue quia dæ-
 mon acrius oppugnat in illo articulo electio-
 nis, siue quod natura ipsa (præsertim in ijs, qui
 timidiores sunt, & pusillanimes) vt in illa quasi
 agonia quodammodo opprimitur, & suffoca-
 tur; ita cum deinde quodammodo respirat, est
 melius disposita ad ratiocinandum, & per-
 cipiendum lumen Dei. siue denique,
 quia experientia deinde cogno-
 uerunt, se non eam vitam
 posse in seculo tene-
 re, quam for-
 tasse
 in Exercitijs vel ipsi sibi
 finxerant, vel eis dæ-
 mon persua-
 serat.

DE IIS QUI IAM STATVM
habent.

C A P. XXXIV.

Methodus
reformatio-
nis vitæ.

Ost tractationem de electione po-
nitur à B. N. Patre methodus
quædam de emendatione, seu
reformatione vitæ: quæ doctri-
na maximi momenti est pro ijs,
qui iam sunt in statu immutabi-
li, vel saltem quos Deus non vocat ad mutatio-
nem status. Per hanc enim reformationem tol-
luntur multi abusus, qui etiam si non sint pecca-
ta, saltem sunt origo multorum malorum.

Fructus hu-
ius doctrine.

2 Hac vero doctrina id agitur, vt multi, qui
iam vxorem, & familiam habent, licet in secu-
lo maneant, suo tamen modo perfectionem se-
ctentur, ad quam nos quoque iuitare, & per-
ducere eos debemus ex vocatione nostra, ita-
que passim iubent Constitutiones nostræ. Nec
est dubium, quin si proximos iuuare conaremur,
ac dirigere ad hanc formulam, quæ hic expref-
sa est, valde insignis fructus sequeretur. Itaque
hoc omnibus operarijs Societatis valde com-
mendatum esse deberet.

Quis modus
tenendus in
iuuandis fir-
mum statû
habentibus.

3 Cum his igitur hunc modum tenere oportet,
vt præter Exercitia ordinaria de Mysterijs
vitæ Christi, dentur etiam illa de duobus vexil-
lis,

lis, & tribus hominum classibus, immo etiam
præludium electionum. Hæc enim licet non
adeo necessaria sint, vt ijs qui de toto vitæ sta-
tu deliberaturi sunt, non potest tamen dubita-
ri quin valde sint vtilia, vt animentur ad eam
perfectionem, cuius ipsorum saltem status, ac
conditio est capax.

4 Ceterum secundus modus eligendi non
valde ad hoc negocium pertinet, sed potius ter-
tius modus, eiusque membrum vtrumque. Res
autem instituenda ita est, vt singula puncta di-
scutiantur v. g. de familia, vel de expensis: &
post deliberationem factam de vno puncto, tran-
seat ad aliud: in singulis autem maius
vel minus tempus insumatur, vt fue-
rit negocij grauitas, vel diffi-
cultas. Aliquando enim
vna hora, aut etiam
plures in vno
puncto
insumendæ erunt, aliquando
autem plura puncta in
vna hora conclu-
dentur.

Tertius mo-
dus eligen-
di ijs va-
lior.

DE TERTIA HEBDOMADA

CAP. XXXV.

In 3. hebd.
stabilitur vi-
tæ melioris
electio.

IN tertia hebdomada stabilitur, & confirmatur electio vitæ melioris iam facta; & voluntas seruiendi Deo, proposito tanto, & tali exemplo nempe passione Domini, & Saluatoris nostri. In ea enim omnes eius virtutes multo insignius, atque excellentius elucent, & efficacius nos inuitant ad sui imitationem. Itaque magnus hic thesaurus reconditus est, vnde videmus sanctos omnes in hac potissimum parte se exercuisse, vt apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet meditantem diligenter instrui, quoniam hic esse deberet ordinarius animæ cibus.

Idem ordo
harum me-
ditationum,
qui in 1 heb-
domada.

2 Ordo & discursus harum meditationum est idem, qui in præterita hebdomada, nempe intuendo personas, dicta, & opera. Debet tamen ijs præsertim, qui non adeo sunt exercitati, aperiri via in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi solent, quis patiatur, quid patiatur, à quibus, & propter quos.

Quomodo
in composi-
tione loci
quis se sta-
tuat.

3 In compositione loci debet qui medita-
tur, ita se constituere, quasi præsens esset myste-
rio, illi dum ageretur; & quidem ac si gestum
esset propter se solum iuxta formam illam Apo-
stoli.

stoli. Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Itaque debet anima ita se respicere, quasi ipsa causa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei filius perpeffus est: deinde videre, quidquid bonorum spiritualium, quidquid gratiæ, & quod ab æternis malis liberata fit, quod æterna bona se consecuturam speret, hæc omnia ex Christi meritis sibi prouenisse: immo etiam considerare, Christum dum illa pateretur, habuisse ante oculos & nos, & nostra peccata in particulari omnia, & pro ijs orasse, eorumque remissionem, & gratiam nobis impetrasse.

4 Quamquam autem affectus compassionis est valde bonus, debetque & peti cum instantia, & desiderari cum humilitate, & excipi cum gratia; debent tamen simul etiam curari alij affectus, qui sunt utiliores ad profectum nostrum spiritualem.

5 Primus autem est, quanta res sit offendere Deum, quando ad satisfaciendum ei diuina sapientia dignum putauit adhibere ipsam Filij sui sanguinem, & vitam. ex quo etiam nascitur summum odium peccati, quod præsertim ab illa iustitia tam seueris pœnis vindicetur: quia si hoc in viridi, quid in arido?

6 Secundo cognoscenda, & veneranda est bonitas, & sapientia Dei infinita, quæ tam aptum mediũ inuenit, vt hominum corda amo-

Affectus curandi.

1. Est offensio Dei.

2. Cognitio bonitatis Dei.

re suo liquefacta ad se attraheret iuxta Apostolum: Commendat Deus charitatem suam in nobis, quoniam cum inimici essemus, &c.

3. Spes confirmatio.

7 Tertio, hic etiam confirmatur spes nostra, quia, ut ait S. August. Qui dedit, quod plus est, nempe unigeniti sui sanguinem, dabit & gloriam aeternam, quæ minus est sine dubio. Et ideo hic Christi sanguis tenendus est ut arrha, & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis.

4. Amor in Deum.

8 Quarto, & omnium maxime, inflammatur amor in Deum consideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficii nobis dati, & dati tali modo.

5. Inflammatio ad imitationem Christi.

9 Quinto, sic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, ut ait sanctus Petrus: * Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Turpe enim esset, & intollerabile, cum ille, ut nos pro nostra ipsorum salute doceret, non dedignatus sit tam humilia perpeti; si nos, quorum salus agitur recusemus.

1. Pet. 2.

6. Zelus animarum.

10 Denique potest etiam & debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet Deus tanti aestimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit.

Pro hac hebdom. quod opus sit.

11 Iuuat etiam habere in promptu hac hebdomada aliquas sententias sacræ Scripturæ ad Domini passionem pertinentes ex psalmis,

vel

vel ex prophetis, & maxime ex Iſaia, vel etiam ex Euangelijs, aut ex epiſtolis Pauli; quæ vel magnitudinem dolorum, ac cruciatuum Chriſti Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione, quæ extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam neſcio quam fatietatem, quæ ſubrepere ſolet ex continuatione earundem rerum. Hæc autem loca ſcripturæ poterit Inſtructor colligere, vel ab alio iam collecta ſuppeditare. ſunt enim multa, & paſſim occurrunt.

12 Cetera, quæ ad hanc hebdomadam pertinent, ſcripta ſunt in libro Exercitiorum clare, & diſtincte in meditationibus, & additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, non eſt, quod ſcripta dentur, ſed verbo tantum explicentur, tum ob alias cauſas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ ſunt, ſed adhibita diſcretionem pro cuiuſque complexione, & viribus tam corporis, quam animi.

13 Notandum etiam, quod hæ regulæ non ſolum proponi debent hac hebdomada, ſed antea etiam aliquo opportuno tempore ſaltem, ſi tamen prius factum non eſt, hic declarentur. Fortaſſe enim in hunc locum dilatæ ſunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneretur is, qui in Exercitijs verſatur, tot documentis extra
 ipſas

Cetera quæ-
 renda ex li-
 bello Exer-
 citiorum.

Quædo pro-
 ponendæ hæ
 regulæ.

ipsas meditationes. In hac autem hebdomada, multo pauciora sunt eiusmodi documenta, & sic magis vacabit Intructori ea explicare. Expediit enim vt semper aliquid noui afferat,
cum illum cui tradit
Exercitia, in-
uisit.

DE QUARTA HEBDOMADA.

CAP. XXXVI.

QUARTA hebdomada videtur
 respondere viae unitivae: tota
 enim exercetur in amore Dei,
 & desiderio aeternitatis, cuius
 tanquam exemplar proponitur
 resurrectio Christi, eaque gau-
 dia, quae etiam in hoc mundo eam consecuta
 sunt. Possent etiam hic addi aliqua meditatio-
 nes de gloria Paradisi, & de futura iustorum fe-
 licitate, cuius pignus accepimus in hoc mysterio
 Resurrectionis Christi: quia iuxta Apostolum,
 Deus nos etiam conresuscitavit, & confedere
 fecit cum illo. Quare eo magis excitari debe-
 mus ad contemnenda terrena, & caelestia appe-
 tenda, iuxta illud eiusdem, Si consurrexistis cum
 Christo quae sursum sunt quaerite, quae sursum
 sunt sapite, &c.

Quarta heb-
 domada re-
 spondet viae
 unitivae.

2 Exercitium de amore Dei est valde aptum
 ad amorem nostrum in Deum excitandum, &
 continet quatuor puncta fecundissima, & quae
 magnam materiam suppeditant ad meditan-
 dum. Potest autem duobus modis fieri, primo
 iisdem diebus cum alijs mysterijs Resurrectio-
 nis, ita ut secundo die postquam coepta sint my-
 steria Resurrectionis, incipiatur etiam haec me-
 dita-

Exercitium
 de amore
 Dei.

ditatio de amando Deo: eique quotidie vna, aut altera hora tribuatur distincta à meditatione illorum mysteriorum. Alter modus est, vt absoluantur prius omnia illa mysteria, & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi assignentur.

Quid aduertendum hanc meditationem facienti.

3 Est autem bene notandum, & declarandum hanc meditationem aggredienti, quod in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quam ex verbis, & consistere in mutua quadam facultatum, & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet non sufficere sibi teneriorem quendam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere.

Verum est enim quod ait S. Gregorius,

Probatio amoris, exhibitio est operis; & amor vbi est, magna operatur; & vbi operari renuit, amor non est.

Nec aliud occurrit

circa hanc quartam
hebdomadam.

DE TRIBVS MODIS ORANDI.

C A P. XXXVII.

Ost Exercitia adduntur aliqua documenta aptissima & valde vtilia profectui spirituali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi, non vt omnes qui iam Exercitia peregerint, in eis exer-

Documenta vtilia.

ceantur (nam hoc non necessarium est) sed ponuntur ad complementum doctrinae, & propter rudiores, & minus capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, vt diutius haereant in vna materia. Vnde in Constit. part. 7. cap. 4. lit. F. dicitur Exercitia plena non nisi paucis, primam hebdomadam cum his tribus modis orandi, pluribus communicari posse.

1 Primus ergo modus est discurrendo circa pracepta Dei aut Ecclesiae, & circa septem peccata capitalia, & tres potentias animae, & quinque sensus: & hoc non tam speculative, quam practice, v. g. cogitando in praceptis quomodo male ea seruauerit, & proponendo in posterum melius seruare, & sic de reliquis.

Primus modus discurrendi circa pracepta Dei, &c.

2 Si vero haec materia paulo altius eleuanda essent, & exercitans capacior esset, hic modus

Alter modus pro capacioribus.

præscribi posset. In præceptis consideretur primo præceptum ipsum in se, quam sit bonum, & iustum, & sanctum. Secundo, quam utilis eius obseruantia. Tertio, quomodo antea obseruatum sit, & si bene sit obseruatum, agendo gratias Deo; sin contra, dolendo, & petendo veniam. Quarto, proponendo in posterum perfectam, & exactam obseruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito si non expleta sit hora, transeat ad aliud præceptum eodem ordine.

Circa peccata.

4 In peccatis primo videndo singula, quam mala sint, & quam iuste prohibita. Secundo, quantum noceant, si non fugiantur. Tertio, quomodo adhuc fugerit, vel in posterum decreuerit fugere.

Circa sensus.

5 In potentijs, & sensibus cogitari potest primo, quam nobiles, & quam nobis vtilis sint singulæ, vt v. g. intellectus, & deinceps aliæ. Secundo, ad quem finem datæ. Tertio, quomodo ijs vsus sit Christus, vel Beatissima Virgo. Quarto, quomodo nos vsi simus, & dolendo quod male, &c. Et idem de alijs potentijs, & sensibus singillatim, & inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiua, & similibus.

Quid aduertendum in his modis.

6 Est tamen aduertendum, dum cogitamus, quomodo vsi simus his potentijs; vel in meditandis præceptis, quam male ea seruauerimus, & maxime in meditandis peccatis, non ita debere institui meditationem, quasi examinare veli-

mus conscientiam, ut fit, cum nos præparamus ad Confessionem, vel etiam velimus de industria elicere contritionem (hoc enim pertinet ad primam hebdomadam) sed hic principalis intentio est cogitare ipsas materias, ex occasione autem fit reflexio ad nos ipsos: & ideo in generali tantum debet fieri hæc reflexio, non multum descendendo ad particularia peccata.

7 Hoc orandi genus dicitur B.P. Franciscus Xauerius commendare solitus omnibus animabus, quas tractabat, ita ut etiam pœnitentiæ loco iniungere solet, ut mane & vespere aliquod tempus huic impenderent.

Hoc genus orandi à B. Xauerio cõmendatum.

8 Quamuis autem in libro Exercitiorum dicatur, tanto spatium esse immorandum, quo oratio dominica ter recitari possit; tamen si quis in aliquo gustum inueniret, vel utilitatem aliquam spiritualem, deberet ibi herere diutius, etiam si non posset absoluerè omnia præcepta, iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finem primæ hebdomadæ.

Quamdiu in memorandum in his meditationibus.

9 In secundo modo orandi notandum est, cum vna vox non facit sensum, plures debere coniungi, ut Qui es in cœlis, aut Sanctificetur nomen tuum. Aliæ sunt voces, quæ solæ præbent materiam meditationis, ut Pater, vel Noster.

Quid in secundo modo orandi notandum.

10 Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum est de aliquibus scripturæ locis, ac præsertim psalmis, è quibus aliqui eligi possunt, vel psalmi toti, vel eorum

Orationes iaculatoriæ.

versiculi, qui vberrime pascunt & intellectum, & affectum.

Quamdiu in modis orandi persistendum.

11 Notandum est etiam, cum qui facit Exercitia, bene procedit in hoc orandi modo, ita vt eum satis tenere videatur; non esse necessarium, vt multum in eo procedat, quia sufficit, vt didicerit modum, quo deinde in posterum vti sciat. Quod idem intelligendum est de primo modo, nisi quod cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, vtile erit, vt faciat vnum Exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus, &c.

Tertius modus orandi.

12 Tertius modus orandi ita intelligendus est, vt in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantum tempus insumamus, quantum communiter vna respiratio durare solet. Quod si quis pro sua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quam ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt assuescamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debita, vt seruemus illud Apostoli, Orabo spiritu, orabo & mente. Quare hoc Exercitium est valde vtile ijs, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes mentales.

2. Cor. 14.

Non excluduntur alij modi orandi.

13 Quamuis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, &

quos

quos viri in spiritu exercitati secundum experientiam, & secundum rationem, & doctrinam sanam habere solent; vel quos quisque sibi utiles ad suum profectum ipso usu deprehenderit. Quod idem etiam de nostris ipsis intelligendum est, accedente tamen semper approbatione, & consensu Superioris, vel Præfecti spiritualis, quibus quisque patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis si paulum discedat ab ordinario modo. Ceterum tres hi modi non solum alius alijs aptior erit pro personarum varietate; sed etiam persona eadem pro varia dispositione animi, vel corporis, aptior erit modo ad vnum, modo ad alium, vt v. g. cum aliquis est fatigatus, vel male habet, non erit bene dispositus ad longiorem meditationem, & mentis excursus, & tunc magis iuuabitur secundo, vel tertio modo. Quod intelligendum est non solum in hac quarta hebdomada, sed reliquo omni tempore.

DE REGVLIS TRADENDIS.

CAP. XXXVIII.

Cur positæ
regulæ in fi-
ne Exerci-
tiorum.

1 Regulæ quæ additæ sunt in fine
Exercitiorum, non ideo positæ
sunt, vt omnibus proponantur;
sed vt quisque eguerit, vel
etiam desiderauerit pro sua de-
uotione.

De eleemo-
synarum di-
stributione.

2 Quare illæ, quæ agunt de distributione
eleemosynarum, non debebunt dari nisi ijs, qui
locupletes sunt, & qui solent, aut possunt elee-
mosynas facere. Similiter quæ agunt de scrupu-
lis, non est cur dentur ijs, qui nullis scrupu-
lis agitantur.

Regulæ ad
catholi. a do-
ctrinam per-
tinentes.

3 Illæ item, quæ ad Catholicam doctrinam
pertinent, quamuis ad omnium pietatem con-
firmandam & fouendam valeant; ijs tamen po-
tissimum, qui in locis vel cum personis suspectis
versantur, secundo loco omnibus etiam opera-
rijs, & ijs qui verbum Dei tractant, tradendæ
sunt; quia directe pugnant contra sensa, & dicta
hæreticorum nostri temporis.

B R E V I S E X P L I C A T I O

*nonnullorum, quæ in Directorio de
tribus vijs attinguntur.*

C A P. XXXIX.

Voniam in hoc Directorio, & in
Exercitijs tradendis fit mentio
viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, &
vnitiuæ, & quod his respondent
ordine suo hæ quatuor hebdo-
madæ; ideo visum est pro maio-
ri notitia huius rei aliquid addere. Non enim
hoc ita accipiendum est, vt intelligatur aliquis,
peracta prima hebdomada, perfecte, & plene
purgatus; peracta autem secunda & tertia, per-
fecte illuminatus; & deniq. absoluta etiam quar-
ta, peruenisse ad plenam vnionem cum Deo. Hæc
enim omnia indigent diuturno tempore, studio,
& exercitatione in extirpandis vitijs, in passio-
nibus edomandis, & in virtutibus acquirendis.

De vijs pur-
gatiua, illu-
minatiua,
&c.

2 Verum hoc indicatur, primam hebdoma-
dam proportionem quadam respondere viæ pur-
gatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quam
vt peccata præterita recogitentur & ponderen-
tur, & concipiatur de eis quã maximus dolor &
contritio, & timor æternæ pœnæ: ex quibus fiat,
vt animus abstrahatur ab amore omnis rei ter-
renæ, & fundetur in odio, & detestatione peccati.

Prima heb-
domada re-
spondet viæ
purgatiuæ.

Quæ

Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ.

Secunda
h bdomada
pa. cum pur-
gatiua, par-
tim illumi-
natiua.

3 Similiter in secunda, & tertia hebdomada, considerando exemplum Domini Saluatoris tum in vita, tum in passione, & omnes virtutes, quæ in eo tanquam in idea fulserunt, nos quoque discimus, in quo consistat salus, & perfectio hominis, & quæ via sit ad æternam beatitudinem consequendam. Et præterea, cum anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiendas illustrationes diuinas, & illapsum, & influxum illius interni luminis; simulque gignitur in anima vigor quidam eiciens omnem concupiscentiam, eamque feruentem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, & omnem asperitatem, & excutiens omnem negligentiam; & disponens ad exequenda bona opera vigilanter & strenue.

Quarta heb-
domada re-
spondet vni-
tati.

4 Denique in quarta hebdomada primum ob Resurrectionem & Ascensionem Domini, in qua simul etiam meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam vt ait Paulus, si Christus resurrexit, & nos resurgemus: deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quæ multiplex est, & varia puncta ac materias complectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum nostra causa egerit, atque pertulerit; tum etiam per desiderium cœlestis gloriæ, per considerationem præsentia Dei in om-

ni re & in omni loco, gaudendo de eius perfectionibus, & optando placere ei soli, idque propter ipsam solum, & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinem, & alijs similibus, quæ vt ante diximus, respondent viæ vnitiuæ.

5 Hæc igitur est ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas respondere his tribus vijs, primum propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; & quia in eis iaciuntur initia singularum, quæ deinde oportet proficere cum tempore, & cum studio, si velimus ad aliquam earum perfectionem peruenire. Deinde etiam quia discitur modus ac methodus, quam deinde seruare debemus in prosequenda vnaquaque harum viarum.

Ratio duplex cur hæc 4 hebdomadae respondeant tribus vijs.

6 Ex his ergo sequitur, quod etiam si quis aliquem gustum, aut speciem huius viæ vnitiuæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet assidue in ea hæerere, sed debet redire ad priores vias, & sese diu & ordinarie continere tum in passionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, & in alijs eiusmodi studijs consentaneis vtrique viæ: etsi nihil impedit, immo etiam sæpe euenit, vt dum aliquis versatur in vna via, sentiat interdum aliquos affectus pertinentes ad aliam viam; nec sunt reiiciendi, modo vt dictum est, non exerceantur ordinarie ante tempus.

An semper in vna permanendum an ad priores redeundum.

Vnde pendet mensura fructus.

7 Hoc enim negocium non ex spatio temporis, sed ex mensura profectus pendet. Nam si quis temere aspirare vellet ad illam viam vnitiuam, esset magna confusio, quæ impedit omnino profectum spiritualem; & insuper etiam esset res exposita periculis & illusionibus. Faceret enim perinde ac si quis ex infima schola transire vellet ad primam non transeundo per medias: aut si ex infimis gradibus scalarum saltu trajicere vellet ad summos, relictis ijs, qui sunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat se ex professo in via hac, quam diximus, vnitiua, oportet vt bene purgatus sit exercitijs viæ purgatiuæ, & deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex huius enim defectu prouenit, vt multi non ambulantes, sed saltantes in via Domini, post multum tempus, diuersosque labores vacui virtutibus inueniantur, impatientes, & iracundi, & cum alijs eiusmodi imperfectionibus.

Pendet ex electione spiritus.

8 Immo hic gradus ad altiore[m] viam non tam ex electione nostra, & voluntate, ac conatu pendet, quam ex directione Spiritus sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiore[m] directionem, & ad præcauendos errores qui contingere possunt, consulendus est pater spiritualis, qui animam gubernat, & cum eius consilio in omnibus procedendum.

QVAE COMMENDANDA SVNT
ei, qui absoluit Exercitia.

C A P. X L.

T qui ex loco calido ad locum frigidum egreditur, facile fieri potest, vt cito frigescat, nisi diligentem curam adhibeat retinendi calorem; ita qui Exercitijs peractis redit ad communem vitam, & cōversationem, nihil est facilius, quam vt feruorem, ac lumen conceptum breuissimo tempore perdat, praesertim quia quicquid boni acquisiuit, nondum est confirmatum per modum habitus, sed est tanquam passio quaedam, quæ facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit, omnis fructus, & omnis labor Exercitiorum euanescit.

Monita cūm
 ab Exercitijs
 prodieris.

2 Quare hoc primum commendandum est ei, qui Exercitia absoluit, vt magni aestimet hoc principium, & quasi fundamentum vitæ bonæ, & spiritualis, quod per Dei gratiam iecit in Exercitijs; idque à Deo accipiat tanquam beneficium, & quidem maximum: & omnia lumina, omnem cognitionem, quam in Exercitijs acquisiuit, credat sibi à Domino Deo donata peculiari quodam amore, & vt talia ea conseruare, & tueri studeat. Præterea timorem concipiat.

Quid ei pri-
 mum com-
 mendandū.

cipiat, ne si deinceps non vixerit, vt intellexerit esse viuendum, grauius à Deo puniatur ob ingrati- tudinem; & quia scienti bonum, & non fa- cienti, maius iudicium est ipsi.

Quid secun-
do loco.

3 Secundo loco intelligat, se ad huc nihil aliud fecisse, nisi quod bonum semen in eius ani- ma à Deo seminatum est. Vnde nisi hoc semen foueatur, & excolatur, & ad maturitatem per- ducatur, vt det fructum in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parum est. Itaque hoc pri- mum cauere debet, ne eiusmodi semen, vel à vo- lueribus, idest, à Dæmonibus rapiatur, vel à spi- nis suffocetur, nempe à cogitationibus, & cupi- ditatibus terrenis & vitiosis. ideoque non solum peccata, sed etiam earum occasiones euitet, & illa præsertim ad quæ ante Exercitia inclinatus fuit: nam contra hæc potissimum se armare de- bet, quia facillime recidere potest.

Ad quid ter-
tio hortan-
dus.

4 Tertio hortandus est ad conseruandam, & alendam deuotionem iam conceptam pijs, & spiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potissimum commendari poterunt. Primo, vt conseruet vsum meditandi quotidie per dimidia- tam horam, aut etiam integram, si fieri poterit. Secundo, vt singulis diebus faciat examen con- scientiæ per quartam horæ partem. Tertio, vt octauo quoque die confiteatur, & communice- t. Quarto, eligat aliquem Confessarium stabilem, eumque accipiat vt ducem huius spiritualis iti- neris, & cum eo tractet omnia, quæ ad suam
animam

animam pertinent. Quinto, legat sæpe pios libros, & habeat bonorum hominum conuersationem, malorum autem fugiat summopere. Sexto, curet proficere quotidie in virtutibus, præsertim in humilitate, patientia, & charitate. Et in summa nitatur ipse quoque ad eam summam perfectionem, quam in suo statu, & iuxta mensuram Diuinæ gratiæ acquirere poterit.

5 Hæc autem sunt ferè generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia sunt deinde, quæ iuxta cuiusque professionem, aut statum, aut particularem indigentiam addi poterunt; Præter generalia monita sunt alia pecularia.

immo hæc ipsa augeri, & intendi ex maiori aliquorum deuotione, & progressu spirituali. quod facile aduertet

bonus, & prudens Instru-

ctor, adiutus gratia,

& lumine Do-

mini, &

Sal-

uatoris nostri Dei. cui sit glo-

ria, & honor in secu-

la. Amen.

* *

*

F I N I S.

IN-

inimicitias. Quinto, regis per pios
et a bonis bonorum hominum
aut, malis autem in illis
et, et per pios quos in virtutibus
et in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per

Hic autem sunt
et omnia sunt
in in humanitate, per
in in humanitate, per

in in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per

in in humanitate, per
in in humanitate, per
in in humanitate, per

in in humanitate, per

in

2 works in 1 vol.

coll., apparently complete

I: (2 li.); 150 pp., (3, 2 blank li.)

II: 143 pp.

10/25/93 DW

